

Univerzita Karlova

Pedagogická fakulta

Katedra andragogiky a managementu vzdělávání

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Kompetence učitele v mateřské škole

Teacher competence in kindergarten

Tereza Sitná

Vedoucí práce: Mgr. Irena Trojanová, Ph.D.

Studijní program: Školský management

Odevzdáním této bakalářské práce na téma Kompetence učitele mateřské školy potvrzuji, že jsem ji vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Prohlašuji, že jsem při její tvorbě nepoužila nástrojů umělé inteligence jiným způsobem, než je uvedeno ve vyjádření, které je součástí textu práce. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále potvrzuji, že jsem využila nástroje umělé inteligence (např. ChatGPT) v omezené míře, a to zejména pro jazykovou a stylistickou podporu, například při kontrole gramatiky. Všechny odborné závěry, interpretace a analýzy uvedené v práci jsou výsledkem mé vlastní práce a byly zpracovány na základě studia dostupných pramenů a literatury. Nástroje umělé inteligence nebyly využity pro tvorbu klíčových částí teoretického nebo empirického výzkumu.

Nymburk 2.7. 2025

Chtěla bych upřímně poděkovat Mgr. Ireně Trojanové, Ph.D., za vedení, ochotu a trpělivost při psaní mé bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat mé rodině za podporu během studia.

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce se zabývá problematikou kompetencí učitele v mateřské škole, které jsou klíčové pro zajištění kvalitního a efektivního předškolního vzdělávání. Teoretická část práce je rozdělena do několika kapitol a podkapitol. První kapitola vymezuje pojem pedagogický pracovník, dále jsou zde popsány podmínky pro výkon práce pedagogického pracovníka v českém školství. Další kapitola se podrobněji zaměřuje přímo na učitele v mateřské škole, na požadavky získání odborné kvalifikace a povinnosti vyplývající z rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání. Nejrozsáhlejší kapitola teoretické části bakalářské práce je věnována právě kompetencím a dále kompetencím učitele v mateřské škole, které jsou nezbytné pro efektivní a kvalitní výkon této profese. Můžeme rozlišit kompetence klíčové a kompetence profesní. Pozornost je zde také věnována možnostem dalšího rozvoje kompetencí, kam můžeme zařadit například kurzy nebo sebereflexi. Další kapitola je věnována rozdílu mezi náplní práce a kompetenčním modelem. Jsou zde uvedeny i příklady náplně práce a kompetenčního modelu. Empirická část bakalářské práce je založena na kvantitativním výzkumu, který byl prováděn pomocí dotazníkového šetření. Dotazníkového šetření se zúčastnily učitelky vybraných mateřských škol z různých regionů České republiky. Cílem mé bakalářské práce je analyzovat důležitost kompetencí učitelek mateřských škol z pohledu samotných učitelek a zároveň zjistit, jak se učitelky samy hodnotí ve zvládnutí těchto kompetencí v praxi.

KLÍČOVÁ SLOVA

učitel, mateřská škola, profesní kompetence, pedagogický pracovník, klíčové kompetence

ABSTRACT

This bachelor's thesis deals with the issue of kindergarten teacher competencies, which are key to ensuring high-quality and effective preschool education. The theoretical part of the thesis is divided into several chapters and subchapters. The first chapter defines the concept of a pedagogical worker, and then describes the conditions for the performance of the work of a pedagogical worker in the Czech education system. The next chapter focuses in more detail directly on kindergarten teachers, the requirements for obtaining a professional qualification and the obligations arising from the framework educational program for preschool education. The most extensive chapter of the theoretical part of the bachelor's thesis is devoted to the competencies and further to the competencies of a kindergarten teacher, which are necessary for the effective and high-quality performance of this profession. We can distinguish between key competencies and professional competencies. Attention is also paid here to the possibilities of further development of competencies, which can include, for example, courses or self-reflection. The next chapter is devoted to the difference between the scope of work and the competency model. Examples of the scope of work and the competency model are also given. The empirical part of the bachelor's thesis is based on quantitative research, which was carried out using a questionnaire survey. Teachers of selected kindergartens from various regions of the Czech Republic participated in the questionnaire survey. The aim of my bachelor's thesis is to analyze the importance of kindergarten teachers' competencies from the perspective of the teachers themselves and at the same time to find out how the teachers themselves evaluate themselves in managing these competencies in practice.

KEYWORDS

teacher, kindergarten, professional competences, pedagogical worker, key competences

Obsah

Úvod	7
1 Pedagogický pracovník.....	9
1.1 Učitel	10
1.2 Učitel mateřské školy	11
1.2.1 Povinnosti učitele mateřské školy podle RVP PV	13
1.3 Kvalifikace učitele mateřské školy.....	14
1.3.1 Získání kvalifikace na střední škole	15
1.3.2 Získání kvalifikace na vyšší odborné škole.....	15
1.3.3 Získání kvalifikace na vysoké škole.....	15
2 Kompetence	16
2.1 Klíčové kompetence	17
2.1.1 Rozvoj klíčových kompetencí u dětí	18
2.2 Kompetence učitele mateřské školy.....	20
2.3 Profesionální kompetence učitele mateřské školy.....	21
2.3.1 Rozvoj profesionálních kompetencí učitele mateřské školy	21
3 Rozdíl mezi náplní práce a kompetenčním modelem.....	23
3.1 Náplň práce.....	23
3.2 Kompetenční model	25
3.3 Kompetenční model učitele mateřské školy.....	26
4 Metodologie výzkumu.....	28
4.1 Cíl práce a výzkumné otázky	28
4.2 Metoda výzkumu.....	28
5 Výsledky výzkumu	30

5.1 Dotazník sebehodnocení kompetencí	30
5.2 Dotazník důležitosti kompetencí	50
Závěr.....	68
Seznam použitých informačních zdrojů	70
Seznam příloh	74

Úvod

Pro výkon profese učitele je velmi důležité znát své schopnosti a dovednosti. Jejich cíleným rozvíjením si pedagog uvědomuje své kompetence, které jsou nezbytné pro kvalitní vykonávání své práce. V dnešní době je kladen velký důraz na kvalitu vzdělávání. Předškolní vzdělávání je klíčové pro rozvoj dítěte. Mateřská škola je první vzdělávací instituce, kterou dítě navštíví. Kompetence učitele v mateřské škole hrají důležitou roli v tom, jak efektivně dítě toto období prožije, ale také na další vzdělávací etapy v životě dítěte.

Pro svou bakalářskou práci jsem si zvolila téma „Kompetence učitele v mateřské škole.“ Toto téma jsem si zvolila z toho důvodu, že profese učitele v mateřské škole je ve společnosti často podhodnocována a nedoceněna. Mým cílem bylo hlubší porozumění rozsahu činností této profese a získané poznatky použít k odborné argumentaci těm, kteří tuto profesi podceňují. Výběr tématu je také motivován mým osobním zájmem o výkon této profesní pozice.

Cílem mé bakalářské práce, je prostřednictvím dotazníkového šetření, analyzovat důležitost kompetencí učitelek mateřských škol z pohledu samotných učitelek a zároveň zjistit, jak se učitelky samy hodnotí ve zvládnutí těchto kompetencí v praxi.

Práce je koncipována na teoretickou a praktickou část. Teoretická část je rozdělena do tří hlavních kapitol. V první jsem se zaměřila na vymezení pojmu učitel obecně. Dále jsem se rozhodla rozebrat přímo učitele v mateřské škole, jak je definován legislativou a jaké jsou způsoby získání kvalifikace pro tuto profesi. Druhá, a zároveň největší, kapitola teoretické části práce je věnována kompetencím. Poslední kapitola teoretické části bakalářské práce je věnována rozdílu mezi náplní práce a kompetenčním modelem a je zde uveden příklad náplně práce i kompetenčního modelu.

Praktická část mé bakalářské práce je založena na kvantitativním výzkumu, který byl prováděn pomocí dotazníkového šetření. Tato část práce se věnuje důležitosti a sebehodnocení kompetencí z pohledu učitelek mateřských škol.

K dosažení cíle byly stanoveny výzkumné otázky, na které práce hledá odpovědi:

1. Jaké kompetence považují učitelky mateřských škol za nejdůležitější a nejméně důležité pro výkon své profese?

2. Jaké silné a slabé stránky mají učitelky v oblasti kompetencí?
3. Jaký je vztah mezi důležitostí kompetencí a zvládnutí kompetencí v praxi?

Výsledky výzkumu mohou být užitečné pro učitelky, ale i ředitelky mateřských škol. Mohou jim pomoci se lépe zorientovat v tom, které kompetence jsou klíčové, které jsou méně důležité a ve kterých je potřeba se dále zlepšovat.

1 Pedagogický pracovník

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících definuje pedagogického pracovníka jako člověka, který koná přímou výchovnou, vyučovací, speciálně pedagogickou nebo přímou pedagogicko-psychologickou činnost přímým působením na vzdělávaného. Uskutečňuje výchovu a vzdělávání na základě zvláštního právního předpisu – je zaměstnancem právnické osoby, která vykonává činnost školy, nebo ředitelem školy, nebo zaměstnancem státu. Pedagogický pracovník je také zaměstnanec vykonávající přímou pedagogickou činnost v zařízeních sociální péče. (Sbírka zákonů, § 2, 2004)

Zákon zároveň stanovuje výčet profesí, které patří mezi pedagogické pracovníky. Patří sem:

- a) učitel
- b) vychovatel
- c) pedagog v zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků
- d) psycholog
- e) speciální pedagog
- f) asistent pedagoga
- g) pedagog volného času
- h) trenér
- i) metodik prevence v pedagogicko-psychologické poradně
- j) vedoucí pedagogický pracovník
- k) školský logoped

(Sbírka zákonů, § 3, 2004)

Aby se jedinec mohl stát pedagogickým pracovníkem, musí splnit zákonem stanovené požadavky. Mezi tyto požadavky patří bezúhonnost, způsobilost k právním úkonům, odborná kvalifikace, znalost českého jazyka a zdravotní způsobilost. (Sbírka zákonů, § 3, 2004)

Pedagogičtí pracovníci mají povinnost doplňování a obnovování kvalifikace formou dalšího vzdělávání prostřednictvím samostudia a studií na vysokých školách. Na další vzdělávání mají pedagogové nárok na volno v rozsahu 12 pracovních dnů v roce. (Sbírka zákonů, § 24, 2004)

1.1 Učitel

Mezi jednotlivými skupinami pedagogických pracovníků hrají učitelé klíčovou roli v naší společnosti, protože jsou zodpovědní za vzdělávání lidí, kteří tvoří naši budoucnost. Proto je právě učitelům věnována další kapitola práce. Pod pojmem učitel, si můžeme představit různé typy profesí-učitele na základní škole, učitele v mateřské škole, nebo také učitele na střední škole. Všechny však spojuje to, že předávají své znalosti dalším lidem. V závislosti na typu a stupni školy se liší potřebná kvalifikace. (MŠMT, 2012)

V Pedagogickém slovníku je učitel charakterizován jako: *„jeden ze základních činitelů vzdělávacího procesu, je profesionálně kvalifikovaný pedagogický pracovník, spoluodpovědný za přípravu, řízení, organizaci a výsledky tohoto procesu. K výkonu učitelského povolání je nezbytná pedagogická způsobilost. Tradičně byl učitel považován za hlavní subjekt vzdělávání, zajišťující ve vyučování předávání poznatků žákům. Současné pojetí učitele, vycházející z rozšířeného profesionálního modelu, zdůrazňuje jeho subjektivně-objektové role v interakci se žáky a prostředím. Učitel spoluvytváří edukační prostředí, klima třídy, organizuje a koordinuje činnosti žáků, řídí a hodnotí proces učení.*

Stoupá význam sociálních rolí učitele v interakci se žáky, v týmu učitelů, ve spolupráci s rodiči a s komunitou. Specifické funkce učitele vyplývají z: Rozdílného charakteru činností na určitých stupních a typech škol, jimž odpovídají příslušné aprobace.

Diferenciace rolí ve vzdělávacím procesu. Společenský status učitelského povolání v jednotlivých zemích je závislý na tradici a významu, který je přisuzován vzdělání ve společnosti.“ (Průcha, Walterová, Mareš, 2013, s. 261)

Průcha učitele definuje jako kvalifikovaného pedagogického pracovníka, který je spoluzodpovědný za přípravu, organizaci a řízení vzdělávacího procesu. (Průcha, 2017)

Podobně Opravilová uvádí, že učitel je profesionálně kvalifikovaný pracovník, který prostřednictvím organizovaného a plánovaného vyučování předává dětem vybrané poznatky. (Opravilová, 2016, s. 185)

Odbornou kvalifikaci získá studiem na střední, vyšší odborné, nebo vysoké škole. V rámci pracovní doby učitelé vykonávají kromě přímé pedagogické činnosti také práci související s přímou pedagogickou činností. Mezi tyto činnosti patří například příprava na přímou pedagogickou činnost, účast na poradách nebo spolupráce s rodiči a kolegy. (Zákon 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících)

Specifické postavení má mezi učiteli učitel mateřské školy, a proto mu je věnována další kapitola práce.

1.2 Učitel mateřské školy

Učitel v mateřské škole hraje zásadní roli ve vývoji předškolních dětí. Je zodpovědný nejen za jejich vzdělávání, ale také za rozvoj jejich motoriky, komunikace, jazykových a sociálních schopností.

Podle Průchy, Walterové a Mareše učitel mateřské školy zabezpečuje uspokojování potřeb dítěte a přispívá k rozvoji jeho osobnosti. Dále také podporuje zdravý tělesný růst, sociální a psychický vývoj dítěte a vytváří předpoklady jeho dalšího vzdělávání. (Průcha, Walterová, Mareš, 2013, s. 229)

Opravilová upozorňuje, že učitele v mateřské škole je potřeba chápat jako osobnost, která plánuje a iniciuje činnosti, citlivě odhaduje potřeby každého dítěte a je pro děti vzorem. Obraz učitelky mateřské školy podle Opravilové vychází z představy laskavé, ideální matky, jejíž práce je podložena instinktem, ale i odborností. Představuje vůdčí osobnost, která radí, vysvětluje, pomáhá, stanovuje pravidla, ale také poskytuje dětem bezpečné a láskyplné prostředí. (Opravilová, 2016)

Učitel mateřské školy vykonává výchovnou a vzdělávací roli. Výchovná role zahrnuje podporu, empatii, naslouchání, ale také kontrolu a trest. Vzdělávací role spočívá v motivaci dětí, poskytování podnětů a předávání informací. (Svobodová, 2013)

Svobodová dále rozděluje roli učitelky v mateřské škole do několika specifických oblastí:

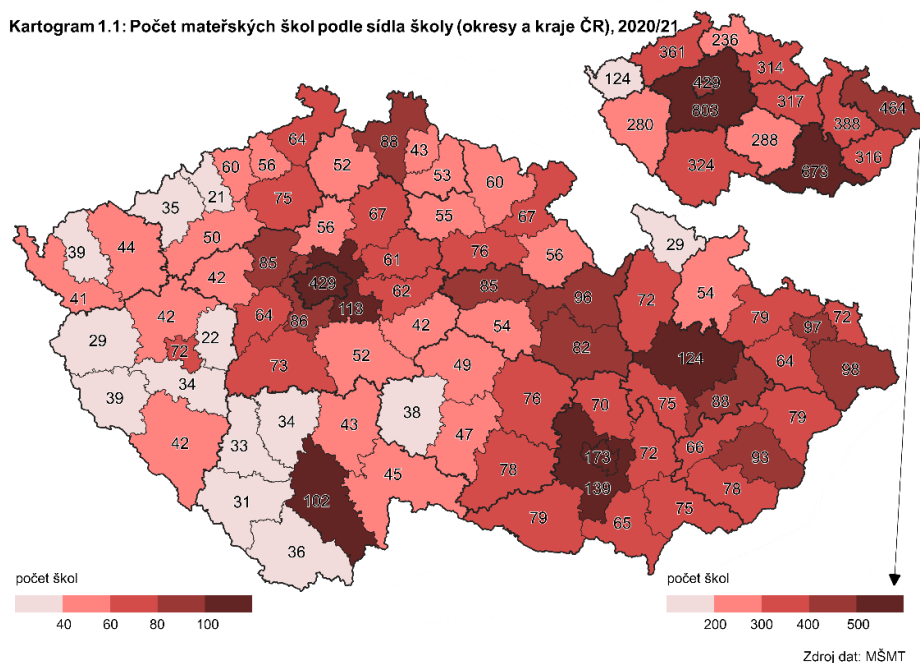
- a) role učitelka
- b) role vůdce
- c) role pečovatelky
- d) role manažera
- e) role komunikátora
- f) role poradce
- g) role obhájce

(Svobodová, 2013)

Tato různorodost ukazuje na náročnost a komplexnost profese učitele mateřské školy, která vyžaduje odborné znalosti, pedagogické dovednosti, empatii a trpělivost

V České republice je 5 317 Mateřských škol (Český statistický úřad, 2020), na kterých působí 32 049 učitelek a 218 učitelů. (MŠMT, 2019)

Obr. 1 Počty MŠ v jednotlivých krajích

Zdroj: Český statistický úřad, 2020

Obr. 2 Počty učitelů v MŠ podle krajů

Tabulka 2 – Počty učitelů v mateřských školách, krajské členění

Učitelé MŠ	Fyzické osoby			Úvazky			Úvazky/Fyzické osoby		
	ženy	muži	celkem	ženy	muži	celkem	ženy	muži	celkem
Celkem	32 049	218	32 267	30 497,6	199,9	30 697,5	0,95	0,92	0,95
Praha	3 872	70	3 942	3 689,0	64,3	3 753,3	0,95	0,92	0,95
Středočeský	4 586	23	4 609	4 321,9	19,4	4 341,3	0,94	0,84	0,94
Jihočeský	1 911	10	1 921	1 826,4	9,4	1 835,7	0,96	0,94	0,96
Plzeňský	1 722	12	1 734	1 613,7	11,9	1 625,6	0,94	0,99	0,94
Karlovarský	770	6	776	737,4	5,2	742,6	0,96	0,87	0,96
Ústecký	2 316	11	2 327	2 227,1	10,2	2 237,3	0,96	0,93	0,96
Liberecký	1 317	4	1 321	1 259,0	3,4	1 262,4	0,96	0,85	0,96
Královéhradecký	1 650	9	1 659	1 580,6	8,0	1 588,7	0,96	0,89	0,96
Pardubický	1 625	14	1 639	1 523,5	13,1	1 536,6	0,94	0,93	0,94
Vysočina	1 569	4	1 573	1 498,4	4,0	1 502,4	0,96	1,00	0,96
Jihomoravský	3 621	16	3 637	3 421,7	13,9	3 435,5	0,94	0,87	0,94
Olomoucký	1 970	12	1 982	1 879,1	11,5	1 890,6	0,95	0,96	0,95
Zlínský	1 688	9	1 697	1 635,9	9,0	1 644,9	0,97	1,00	0,97
Moravskoslezský	3 432	18	3 450	3 284,0	16,6	3 300,6	0,96	0,92	0,96

Zdroj: MŠMT, 2019

1.2.1 Povinnosti učitele mateřské školy podle Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (dále jen RVP PV) vymezuje odborné činnosti, za které je učitel zodpovědný, určuje zásady vedení vzdělávání a navazování vztahu s rodiči. (MŠMT, 2021)

Učitel mateřské školy by měl vykonávat tyto odborné činnosti:

- a) využívat didaktické prvky a odborné metody, které odpovídají individualitě a věku dítěte
- b) vytvářet skupinové i individuální vzdělávací činnosti
- c) vykonávat evaluační činnost
- d) poskytovat poradenství rodičům týkající se výchovy a vzdělávání dítěte

(RVP PV, 2021)

Učitel v mateřské škole je odpovědný za:

- a) vypracování programu pedagogických činností
- b) zpracování školního vzdělávacího programu
- c) průběžné sledování průběhu vzdělávání a hodnocení výsledků a podmínek vzdělávání

(RVP PV, 2021)

Při vedení vzdělávací činnosti je klíčové, aby probíhala:

- a) tak, aby děti pochopily, že vlastními činy mohou ovlivnit své okolí
- b) tak, aby se dítě cítilo po sociální, psychické i fyzické stránce v pohodě
- c) tak, aby se posílilo sebevědomí dítěte a důvěra ve vlastní schopnosti
- d) tak, aby se děti seznámily s tím, co je pro jejich každodenní život a činnosti důležité

(RVP PV, 2021)

Ve vztahu k rodičům je učitel povinen:

- a) průběžně komunikovat s rodiči o rozvoji, prospívání a učení dítěte
- b) snažit se vytvořit partnerský vztah mezi školou a rodiči
- c) dát rodičům možnost, aby se podíleli na tvorbě programu školy a na jeho hodnocení
- d) dovolit rodičům přítomnost ve třídě s dítětem a podílet se na činnostech

(RVP PV, 2021)

1.3 Kvalifikace učitele mateřské školy

Učitel mateřské školy je jeden ze základních činitelů vzdělávacího procesu. Nezbytnou podmínkou pro výkon této profese je pedagogická způsobilost, kterou také můžeme označit jako kvalifikaci. (Evropská komise, 2024)

„Kvalifikovanost učitelů je stanovena jako soubor předpokladů pro výkon funkce pedagogického pracovníka podle zákona č. 563/2004 Sb. Zahrnuje způsobilost k právním výkonům, odbornou kvalifikaci pro přímou pedagogickou činnost, bezúhonnost, zdravotní způsobilost, znalost českého jazyka. Tým zákon vymezuje způsoby získávání odborné kvalifikace pedagogických pracovníků. Kvalifikační předpoklady k výkonu funkce učitele lze získat jednak absolvováním přípravného vzdělávání učitelů, jednak studiem v rámci dalšího vzdělávání učitelů.“ (Průcha, Walterová, Mareš, 2013, s.137)

Kvalifikaci můžeme chápat jako odbornou způsobilost, kterou učitel získá v rámci svého studia. Potřebnou kvalifikaci pro výkon učitele mateřské školy lze získat třemi hlavními způsoby:

- a) na střední pedagogické škole, která je zakončena maturitní zkouškou
- b) na vyšší odborné škole, kterou absolvent získá titul Dis.
- c) na vysoké škole bakalářským, nebo magisterským titulem

(Sbírka zákonů, § 6, 2004)

1.3.1 Získání kvalifikace na střední škole

Nejčastější vzdělávání učitelů, pro výkon práce v mateřské škole, probíhá na střední škole. Jedná se o čtyřleté denní studium, které je zakončené maturitní zkouškou. Dosažená kvalifikační úroveň je ISCED 354.

Výuka je organizována podle Rámcového vzdělávacího programu pro obor Předškolní a mimoškolní pedagogika. Součástí studia je odborná praxe v rozsahu 10 týdnů a pravidelná učební praxe v rozsahu sedmi týdenních vyučovacích hodin za celou dobu studia. Tento obor lze také absolvovat zkrácenou formou studia s maturitní zkouškou. (Evropská komise, 2024)

1.3.2 Získání kvalifikace na vyšší odborné škole

Další možností je získání kvalifikace studiem na vyšší odborné škole, které trvá tři roky. Nedílnou součástí studia je praktická příprava, která zahrnuje odbornou praxi. Minimální délka praktické přípravy musí být alespoň 1100 vyučovacích hodin. Absolvent získá diplom a titul Dis. (diplomovaný specialista). (Evropská komise, 2024)

1.3.3 Získání kvalifikace na vysoké škole

Kvalifikaci pro výkon učitele mateřské školy lze získat také studiem na vysoké škole, nejčastěji na pedagogické fakultě. Bakalářský studijní program trvá tři roky a zahrnuje jak teoretickou přípravu, tak i praxi. Praxe má být řízená a reflektovaná a má být v rozsahu alespoň 10% studia (minimálně 540 hodin).

Na bakalářské studium může navazovat dvouleté navazující magisterské studium. (Evropská komise, 2024)

2 Kompetence

Ve vzdělávacím systému České republiky se pojem kompetence stal klíčovou součástí rámcových vzdělávacích programů, a to i v oblasti předškolního vzdělávání. (Syslová, 2013)

V Pedagogickém slovníku jsou kompetence popsány jako: „*soubor profesních dovedností a dispozic, kterými má být vybaven učitel, aby mohl efektivně vykonávat své povolání...*“ (Průcha, Walterová, Mareš 2013, s. 103) Tato definice zdůrazňuje praktický charakter kompetencí, jejichž cílem je podpora efektivního výkonu profese učitele mateřské školy.

Význam pojmu kompetence můžeme chápat dvěma způsoby. Prvním je soubor rozhodovacích pravomocí, se kterými souvisí odpovědnost za důsledky rozhodnutí. Druhý přístup vnímá kompetence jako soubor zdrojů, které si jedinec osvojuje a rozvíjí v procesu vzdělávání a učení. Oba způsoby se vzájemně doplňují v teoretické i praktické oblasti. (Veteška, Tureckiová, 2008)

Podle Vetešky a Tureckiové lze kompetence charakterizovat čtyřmi klíčovými znaky:

- a) **kontextualizovanost** – kompetence vždy musí zapadat do určitého prostředí či situace
- b) **multidimenziovanost** – kompetence je složena z několika zdrojů např. informace, dovednosti, postoje a obsahuje chování, kterým se dále projevuje
- c) **kompetence je definována standardem** - je předem dána úroveň k výkonu kompetence a soubor měřítek očekávaného výkonu, jedinec by měl být schopný kompetenci změřit a vyhodnotit
- d) **potenciál pro akci a rozvoj** – kompetence, která je dosahována a dále rozvíjena v procesu vzdělávání a učení

Z uvedených informací tedy vyplývá, že kompetentní je ten, kdo dokáže odpovědně a účinně zvládat různé situace a úkoly. „*kompetentním je ten, kdo obvykle efektivně zvládá rozdílné úkoly a situace*“ (Veteška, Tureckiová, 2008, s. 32)

2.1 Klíčové kompetence

Klíčové kompetence představují specifické schopnosti a dovednosti, které jsou považovány jako nezbytné pro výkon učitelské profese. (NPI, 2020)

Národní pedagogický institut popisuje klíčové kompetence tak, že představují funkční propojení vybraných dovedností, znalostí hodnot a postojů, které jsou důležité pro osobní rozvoj, ale také pro uplatnění ve společnosti. Rozvíjejí se během celého života. Společně se základními gramotnostmi patří mezi kategorie kurikula na školní i státní úrovni. (NPI, 2020)

Veteška a Tureckiová popisují klíčové kompetence jako: „*Specificky strukturované a v praxi efektivně používané soubory znalostí, dovedností, pracovních návyků a dále projevy postojů a dalších motivů v chování pracovníků, které: byly předem identifikovány jako nejvýznamnější v situaci, ve které se organizace nachází..., sdílejí (mají rozvinuty) a ve své činnosti alespoň do určité míry využívají všichni členové organizace..., jsou svojí povahou multidimenzionální..., mají rozvojový potenciál a mohou být dále zdokonalovány dle potřeb organizace..., byly předem popsány, standardizovány...*“ (Veteška, Tureckiová, 2008, s. 55)

V širším slova smyslu lze kompetence chápat jako synonymum slova způsobilost. Veteška rozlišuje čtyři způsoby konceptualizace klíčových kompetencí:

- a) **metakompetence / metakognitivní dovednosti** - inteligenční dovednosti, které jsou potřebné pro kompetentní učení a řešení problémů
- b) **základní kompetence či klíčové kompetence** - klíčový soubor dovedností a znalostí, které musí být osvojeny jako základ pro další učení
- c) **integrovaný kompetenční model** - schopnost závislá na celistvé integraci technických, sociálních, metodologických a behaviorálních kompetencí
- d) **v organizaci zasazené kompetence** –v organizaci zasazené kompetence, výsledek integrace mezi technickou infrastrukturou, dovednostmi, rolmi a sociální systém organizace

(Veteška, 2009)

Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci vytvořila seznam patnácti klíčových kompetencí, na kterých by měl učitel neustále pracovat a rozvíjet je. Učitel by měl:

- a) přemýšlet o smyslu a cíli vzdělávání
- b) vést žáky k porozumění světa i samu sebe
- c) mít přehled o svém oboru
- d) v žácích vyvolat zájem a nadchnout je
- e) být náročný na žáky, ale i na sebe
- f) mít větší rozhled o světě kolem nás
- g) vytvářet otevřenou a tvůrčí atmosféru
- h) umět komunikovat
- i) se dál osobnostně i profesně rozvíjet
- j) vnímat potřeby žáka
- k) být lidský
- l) zvládat improvizovat
- m) být technicky a digitálně gramotný
- n) být kreativní
- o) rozvíjet a upevňovat vztahy mezi žáky

(Pedagogická fakulta UP Olomouc, 2023)

Tyto kompetence reflektují nároky současného vzdělávacího systému a potřebu reagovat na aktuální společenskou situaci. Učitel by měl být nejen odborníkem ve svém oboru, ale také empatickou, inspirativní a flexibilní osobností.

2.1.1 Rozvoj klíčových kompetencí u dětí

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání definuje osm klíčových kompetencí, které tvoří základ pro celkový rozvoj dítěte. Tyto kompetence mají přesně danou strukturu, která usnadňuje jejich uchopení a využití v praxi. (NPI, 2020)

Učitel mateřské školy hraje zásadní roli v rozvoji těchto kompetencí. Mezi kompetence, které by měly být rozvíjeny v předškolním věku patří:

- a) **Klíčová kompetence k učení** – Schopnost využívat metody a strategie, které vedou ke kritickému myšlení, efektivnímu učení, k důležitosti ověřování informací

a seznamují žáka s nástroji pro efektivní učení. Tato kompetence podporuje celoživotní motivaci k odpovědnosti za vlastní vzdělávání a rozvoj. (NPI, 2020)

- b) **Klíčová kompetence komunikační** – Komunikační kompetence vedou jednotlivce k tomu, aby si uvědomil, jak je komunikace důležitá. Vybavují jedince komunikačními schopnostmi, které mu umožní komunikovat s okolím. Během rozvoje těchto kompetencí dochází ke schopnosti jednat s ostatními srozumitelně, porozumět ostatním, vyjadřovat své postoje, myšlenky, emoce a názory pomocí širokého spektra dorozumívacích prostředků – verbálně i neverbálně. V souvislosti současného propojení světa je kladen důraz na rozvoj cizích jazyků. Komunikační kompetence také zahrnuje vnímání zpětné vazby a schopnost přizpůsobit komunikaci dané situaci. (NPI, 2020)
- c) **Klíčová kompetence osobnostní a sociální** – Důraz na seberozvoj, utváření a udržování mezilidských vztahů, empatii a respekt. Tyto kompetence se utvářejí především díky poznání sama sebe a vlastních silných a slabých stránek. Jedinec, který má rozvinuté tyto kompetence, bude umět pracovat se svými silnými a slabými stránkami. Bude si uvědomovat zodpovědnost za seberozvoj a bude schopen sebereflexe. Osobnostní a sociální kompetence vedou k růstovému myšlení a ke snaze překonávat osobní překážky a k posílení psychické odolnosti. (NPI, 2020)
- d) **Klíčová kompetence k občanství a udržitelnosti** – Kompetence k občanství a udržitelnosti umožňují jednotlivci se plnohodnotně zapojovat do občanského života, být zodpovědným občanem a obyvatelem planety, který se snaží o její péči a udržitelnost. Tyto kompetence se získávají a formují pomocí vlastních prožitků a zkušeností. Dítě je schopné odhadnout rizika svých nápadů, zajímá se o druhé, uvědomuje si svá práva a práva druhých. (RVP PV, 2021)
- e) **Klíčová kompetence k podnikavosti a pracovní** – *„představuje schopnosti jedince rozvíjet nápady, příležitosti a výzvy a vytvářet z nich nové hodnoty ve společenském, kulturním, environmentálním a ekonomickém kontextu, stejně jako hodnoty spojené s osobním růstem. Tyto schopnosti vedou také k úspěšnému vyrovnávání se se změnami, nejistotou i případným neúspěchem v různých oblastech života a podporují adaptabilitu. Podstatou je činorodost zohledňující*

etické a environmentální principy, inovativnost, tvůrčí potenciál, vnímání problémů jako výzev, vnitřní motivace jedince k úsilí o svoji udržitelnou budoucnost v rodině, společnosti i profesním životě.“ V této oblasti kompetencí je prioritou praktická zkušenost jedince s plánováním a realizací projektů a různých dalších aktivit. (NPI, 2020)

- f) **Klíčová kompetence k řešení problémů** – Klíčové kompetence k řešení problémů rozvíjejí schopnost rozpoznat problémy, které vyžadují nějaké řešení, hledat a analyzovat relevantní a důvěryhodné zdroje, které jednotlivci pomohou najít různá řešení problému. Velmi důležité je různá řešení kriticky zhodnotit a vybrat nejlepší z nich. Dítě je schopné si všimnout problémů v okolí a zhodnotit různé typy řešení. (RVP PV, 2021)
- g) **Klíčová kompetence kulturní** – Kulturní kompetence rozvíjí schopnost vnímat umění a kulturu. Dítě se učí hodnotit a interpretovat různé umělecké projevy a chápat jejich význam v širším společenském kontextu. Kompetence v této oblasti hrají velmi důležitou roli při rozvoji kreativity, obohacování kulturního dědictví a rozvoji tvůrčího myšlení. (NPI, 2020)
- h) **Klíčová kompetence digitální** – Soubor znalostí, dovedností a postojů, které umožňují bezpečně, efektivně a účelně využívat digitální technologie. Zahrnuje ovládání technických zařízení, schopnost kriticky přistupovat k informacím, online komunikovat a spolupracovat. Dále sem můžeme také zařadit tvorbu digitálního obsahu. Jedinec, který ovládá tyto kompetence se aktivně podílí na utváření digitálního světa, dokáže najít rovnováhu mezi reálným a digitálním světem a dokáže se přizpůsobit změnám. (NPI, 2020)

2.2 Kompetence učitele mateřské školy

Kompetence učitele mateřské školy představují souhrn znalostí, dovedností a osobních předpokladů, které umožňují poskytovat kvalitní vzdělávání a péči o děti v předškolním věku. Tyto kompetence umožňují učitelům efektivně naplňovat výchovně vzdělávací cíle a vytvářet bezpečné prostředí. Učitel musí být schopný nejen pedagogicky pracovat s dětmi, ale i komunikovat s kolegy a rodiči. (Gillernová, Mertin 2015) Jedná se o obecné

kompetence, které jsou důležité pro osobní život a zapojení do společnosti bez ohledu na v budoucnu vykonávanou profesi. (Syslová, 2013)

2.3 Profesní kompetence učitele mateřské školy

Profesní kompetence jsou jedním z klíčových předpokladů úspěšnosti učitele v předškolním vzdělávání. Tyto kompetence se získávají především prostřednictvím odborného vzdělání a praktických zkušeností. Dále také zahrnují široké spektrum dovedností, znalostí, dovedností i osobních kvalit, které umožňují učitelům efektivně reagovat na aktuální potřeby dítěte.

Podle Spilkové a Syslové lze profesní kompetence charakterizovat jako: „*komplexní způsobilosti k úspěšnému vykonávání profese, která zahrnuje znalosti, dovednosti, postoje, hodnoty a osobnostní charakteristiky.*“ (Syslová, 2013)

Se stále rostoucím důrazem na kvalitu pedagogického procesu vznikly různé modely, které systematicky popisují kompetence. Mezi dva základní přístupy patří:

- a) Behavioristický/analytický přístup, který rozděluje profesi učitele na jednotlivé a pozorovatelné dovednosti a jejich konkrétní viditelné projevy.
- b) Konstruktivistický/holistický přístup, který profesi učitele vnímá jako, komplexní, víceúčelový a obtížně měřitelný proces, ve kterém se prolínají emoční, kognitivní a vztahové složky.

Současné moderní mateřské školy mohou použít již existující model, nebo si vytvořit svůj vlastní, který bude více odrážet konkrétní mateřskou školu. (Syslová, 2013)

Jeden z uznávaných modelů je model podle Švece, který dělí profesní kompetence učitele do třech hlavních skupin:

- a) **kompetence osobnostní**, které podmiňují úspěšné pedagogické působení (odpovědnost za rozhodnutí a důsledky, empatie, tvořivost, flexibilita)
- b) **kompetence k výchově a vyučování** (komunikativní, diagnostická a psychopedagogická kompetence)
- c) **kompetence rozvíjející** (informační, adaptivní, výzkumná, autoreglativní a sebereflexní kompetence)

(Syslová, 2013)

Nezvalová vychází z proměněných požadavků na roli učitele a svůj model aplikuje na všechny stupně vzdělávání. Definiuje tři základní oblasti kompetencí:

- a) **kompetence odborné** (ovládat předměty své aprobace, vytvářet hodnotový systém, disponovat potřebnými dovednostmi daného oboru)
- b) **kompetence řídicí** (plánovat, realizovat, monitorovat a hodnotit výuku)
- c) **kompetence sebeřídicí** (podílet se na týmové práci, rozvíjet sama sebe s cílem zvyšování kvality vlastní práce)

Současné mateřské školy mohou využívat některý z nabízených modelů, nebo si vytvořit svůj vlastní, který bude orientovaný filozofii dané mateřské školy. Při definování kompetencí učitele mateřské školy je nezbytné vycházet ze současného pojetí vzdělávání, které se orientuje k tzv. osobnostnímu rozvoji dítěte. (Syslová, 2013)

Jednou z nejdůležitějších dovedností, které potřebuje učitel zvládat, je vyhodnocovat dopady svého jednání, chování a celého pedagogického působení. Bez této dovednosti není schopný zkvalitňovat vzdělávání předškolních dětí. (Syslová, 2013)

2.3.1 Rozvoj profesních kompetencí učitele mateřské školy

Rozvoj profesních kompetencí učitele mateřské školy je možný několika různými způsoby.

Gillernová a Mertin uvádějí jako nejvhodnější způsoby cíleného rozvoje kompetencí výcvikové kurzy, skupinové konzultace a společné dílny. Zaměřují se především na komunikační dovednosti, sebepoznávací a seberefektivní schopnosti a rozvoj empatie. Opírají se o vlastní zkušenosti, které jsou doplněny teoretickými poznatky. (Mertin, Gillernová, 2015)

Syslová uvádí, že se kompetence dále rozvíjí prostřednictvím vlastní praxe, ale také reflexí vzdělávacího procesu a sebereflexí. (Syslová, 2013)

Sebereflexe je získání poznatků o sobě samém, které mohou pomoci zkvalitnit práci a přístup k dětem, ale také přístup k sobě samému. Sebereflexi můžeme rozdělit na neuvědomělou, která je přirozená a na záměrnou, která je cílená a systematická. (Syslová, 2013)

3 Rozdíl mezi náplní práce a kompetenčním modelem

3.1 Náplň práce

Pracovní náplň je popis činností, povinností, procesů a odpovědností, které jsou dány pro danou pracovní pozici. Zjednodušeně řečeno je to to, co musí a je povinný člověk vykonávat. Náplň práce je zaměřena na konkrétní povinnosti, odpovědnosti a úkoly. (Aptien, 2024) Pracovní činnosti učitele v mateřské škole jsou vymezeny právními předpisy. Povinnosti pracovníků škol a školských zařízení jsou popsány v Pracovním řádu, dále existují speciální právní normy, které formulují náplň a rozsah práce učitele mateřské školy. (Průcha, Walterová, Mareš, 2013) Zákon č. 563/2004 Sb. O pedagogických pracovnících vydaný v roce 2004 pojednává o pracovní době, dalším vzdělávání a předpokladech pro činnost pedagoga. (Zákon 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících)

Tabulka 1: Náplň práce učitele mateřské školy

Pracovní a organizační záležitosti	<ul style="list-style-type: none"> - Plní přímou výchovnou a vzdělávací povinnost - Účastní se porad - Sleduje přehled zastupování a úkoly dané vedením školy
Výchovně vzdělávací proces	<ul style="list-style-type: none"> - Využívá vzdělávacích metod - Provádí přípravu pomůcek, materiálů a aktivit - Vede pedagogickou dokumentaci
Vzdělávání	<ul style="list-style-type: none"> - Dále se vzdělává - Čte literaturu, která ji může profesně posunout - Účastní se dalšího vzdělávání organizovaného mateřskou školou
Materiální oblast	<ul style="list-style-type: none"> - Odpovídá za pořádek ve třídě - Odpovídá za pořádek v šatně - Obměňuje nástěnky a výzdobu
Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	<ul style="list-style-type: none"> - Vytváří bezpečné prostředí - Zajišťuje poučení dětí o bezpečnosti - Vychovává děti k dodržování hygienických návyků a zásad

(město Votice, 2007)

3.2 Kompetenční model

V kompetenčním modelu jsou popsány předpoklady pro výkon dané pracovní pozice. Jde o souhrn kvalifikací, znalostí, dovedností, schopností, zkušeností a osobnostní charakteristiky, které zaměstnanec potřebuje k efektivnímu vykonávání pracovní pozice. (Mendelova univerzita v Brně, 202) Kompetenční model popisuje předpoklady pro výkon dané pracovní pozice. Jde o souhrn znalostí, kvalifikace, zkušeností, dovedností, schopností a vlastností. Existuje několik druhů kompetenčních modelů a přístupů k tvorbě kompetenčního modelu. Kompetenční model pomáhá definovat pracovní místo, obsazení pracovního místa, hodnocení a odměňování zaměstnanců. (Mendelova univerzita v Brně, 2022)

Při tvorbě kompetenčního modelu bychom měli dodržet několik kroků:

1. **Stanovení cíle** – Jako první je důležité si stanovit cíl, který bude reálný a jasný. Vždy záleží na tom, pro jakou oblast kompetenční model vytváříme.
2. **Analýza** – Druhým krokem je to, že potřebujeme analyzovat a porozumět konkrétní roli, pro kterou kompetenční model vytváříme. Definujeme si, co je naším cílem a jaké očekáváme výsledky.
3. **Definice kompetenčních oblastí** – V této fázi identifikujeme a zpracováváme klíčové oblasti kompetencí.
4. **Tvorba kompetencí** – Charakterizujeme kompetence takovým způsobem, aby co nejlépe popisovaly chování, které je pro danou kompetenci charakteristické. Kompetence popisujeme do detailů a specifikujeme, jak se projevují v praxi.
5. **Tvorba kompetenčního modelu** – Vytváříme předběžný kompetenční model na základě informací, které jsme doposud získali. V této fázi potřebujeme zjistit, jak často je potřeba uplatňovat dané chování při dosahování cílů a zjistíme, které kompetence jsou nejvíce důležité pro konkrétní pozici.
6. **Ověřovací fáze** – Prakticky ověřujeme, zda doposud vytvořený kompetenční model odráží požadované chování a zda dovede pracovníka

ke stanoveným cílům. Získáváme zpětnou vazbu na základě, které přizpůsobíme model, jak je potřeba.

- 7. Implementace** – V této fázi máme vytvořenou konečnou podobu kompetenčního modelu. Nyní musíme model implementovat do praxe.

(Dubová, 2023)

Rozdíl mezi náplní práce kompetenčním modelem je tedy takový, že náplň práce musí obdržet každý zaměstnanec nejpozději v den nástupu do práce. (Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce) Kompetenční model slouží jako souhrn dovedností a předpokladů, které jsou důležité k efektivnímu vykonávání dané pracovní pozice. (Mendelova univerzita v Brně, 2022)

3.3 Kompetenční model učitele mateřské školy

Kompetenční model učitele mateřské školy obsahuje souhrn dovedností, znalostí, schopností, které jsou důležité pro výkon profese učitele v mateřské škole. Učitelé mateřských škol mají zásadní vliv na vzdělání a vývoj dětí v předškolním věku, což vyžaduje specifické kompetence. (Jemelíková, 2013)

Ukázka kompetenčního modelu od Romany Jemelíkové. Autorka rozdělila kompetence do tří oblastí. Do každé oblasti zařadila dílčí kompetence, které podrobněji popsala.

Tabulka 2: Kompetenční model učitele mateřské školy

Oblast kompetencí	Dílčí kompetence	Pozorovatelné chování
Kompetence sebeřízení	Tvořivé myšlení	Využívá nápady ostatních k vlastnímu zdokonalení.
	Řešení problémů	Uvědomuje si zodpovědnost za své chyby.
	Sebehodnocení	Je schopen se objektivně zhodnotit.
	Integrita	Zná cíle organizace.
Pedagogické kompetence	Individuální přístup	Uvědomuje si individualitu každého dítěte.
	Plánování	Zvládne samostatně vypracovat plán školních akcí, nebo třeba plán třídy.
	Moderní metody vzdělávání	Využívá metodu prožitkového učení.
	Další vzdělávání	Dokáže uplatnit poznatky z dalšího vzdělávání v praxi.
Interpersonální kompetence	Interpersonální citlivost	Aktivně naslouchá druhým.
	Vedení	Je aktivně iniciativní.
	Organizační chování	Řídí se pravidly organizace.
	Týmová práce	Zajímá se o názory druhých.

Zdroj: R. Jemelíková

Cílem kompetenčního modelu je zajištění kvalitního předškolního vzdělávání, ale také podpora růstu učitele. (Jemelíková, 2013)

4 Metodologie výzkumu

Hendl (2023) uvádí, že metodologie se „zabývá systematizací, posuzováním a navrhováním strategií a metod výzkumu.“ Vzhledem k tématu a pojetí práce byl zvolen kvantitativního výzkumu.

Podstatou kvantitativního výzkumu je sběr a analýza dat s cílem ověřit hypotézy, zobecnit výsledky a identifikovat vztahy mezi proměnnými. Mezi klíčové metody kvantitativního výzkumu patří dotazníky, pozorování s předepsaným schématem a experimenty. (Fakulta sportovních studií Masarykovy univerzity, 2014)

Zvolenou metodou bylo dotazníkové šetření. Tato metoda je vhodná pro sběr názorů, postojů a zkušeností většího počtu respondentů. (Hendl, 2023)

4.1 Cíl práce a výzkumné otázky

Cílem výzkumné části mé bakalářské práce je analyzovat důležitost kompetencí učitelek mateřských škol z pohledu samotných učitelek a zároveň zjistit, jak se učitelky samy hodnotí ve zvládnutí těchto kompetencí v praxi.

K dosažení cíle práce byly stanoveny následující výzkumné otázky:

1. Jaké kompetence považují učitelky mateřských škol za nejdůležitější a nejméně důležité pro výkon své profese?
2. Jaké silné a slabé stránky mají učitelky v oblasti kompetencí?
3. Jaký je vztah mezi důležitostmi kompetencí a zvládnutí kompetencí v praxi?

4.2 Metoda výzkumu

Výzkumná část této bakalářské práce je založena na kvantitativním výzkumu, a to s cílem získat komplexní a ucelený pohled na to, jak učitelky mateřských škol vnímají důležitost a míru zvládnutí konkrétních kompetencí. Zvolenou metodou kvantitativního výzkumu bylo dotazníkové šetření.

Vytvořila jsem dva dotazníky. Oba dotazníky obsahovaly oblasti kompetencí, které jsou popsány v teoretické části této bakalářské práce. Jedná se o kompetence osobnostní, kompetence k výchově a vyučování, kompetence rozvíjející, kompetence odborné, kompetence řídicí a kompetence sebeřídicí. Z každé této oblasti jsem vybrala tři konkrétní

kompetence, které potom respondentky hodnotily. Kompetence byly vybrány na základě odborné literatury využitě v teoretické části práce.

První dotazník (Příloha č. 2) je zaměřen na hodnocení důležitosti kompetencí z pohledu učitelek. Druhý dotazník (Příloha č. 1) na sebehodnocení učitelek v kompetencích, které obsahoval první dotazník. Učitelky tedy obdržely dva dotazníky.

Oba dotazníky byly tvořeny uzavřenými otázkami. Dotazník týkající se sebehodnocení obsahoval i jednu otevřenou otázku, která se týkala délky praxe na pozici učitelky mateřské školy. U každé další otázky měly respondentky na výběr možnosti 1 (velmi důležité/výborně zvládám) a u prvního dotazníku až možnost 5 (vůbec nezvládám) a u druhého dotazníku až 4 (není důležité).

Dotazník jsem rozesílala elektronickou formou. Celkem jsem oslovila 20 respondentek. Oslovené respondentky jsou z různých regionů České republiky, z měst i vesnic, aby byl výzkum, co nejvíce objektivní.

Dotazníky mi vyplnilo všech 20 respondentek, takže návratnost dotazníku byla 100%. Při zpracování odpovědí jsem vyhodnocovala četnost odpovědí a z důvodu přehlednosti jsem je zpracovala do tabulek a grafů. (Švaříček, Šed'ová, 2007)

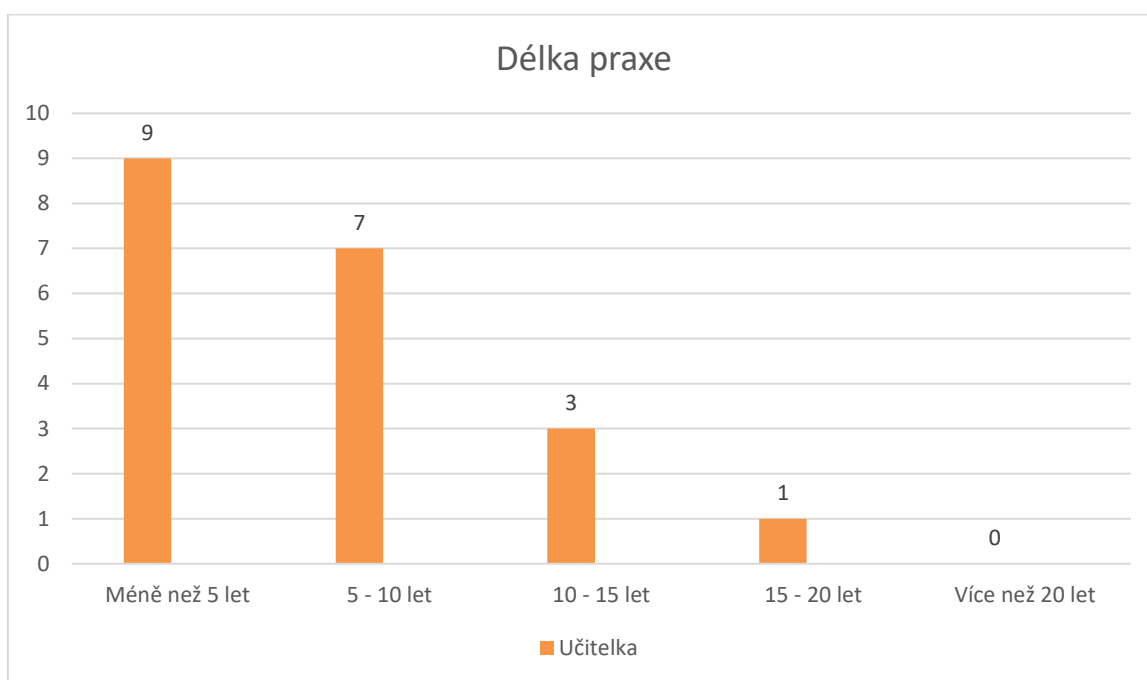
5 Výsledky výzkumu

5.1 Dotazník sebehodnocení kompetencí

Dotazník obsahoval 6 uzavřených otázek a 1 otevřenou. Kromě prvních otázky měly respondentky vždy na výběr z odpovědí na škále 1-5 (viz. Příloha 1).

Otázka č. 1: Jak dlouho tuto pozici vykonáváte?

Graf 1: Znázornění délky praxe

Z dotazníkového šetření je patrné, že učitelky svou profesi nevykonávají příliš dlouho. Méně, než pět let svou profesi vykonává devět učitelek, pět až deset let sedm učitelek, deset až patnáct let tři učitelky, patnáct až dvacet let jedna učitelka.

Otázka č. 2: KOMPETENCE OSOBNOSTNÍ

Dokážete být empatická vůči kolegům a dětem?

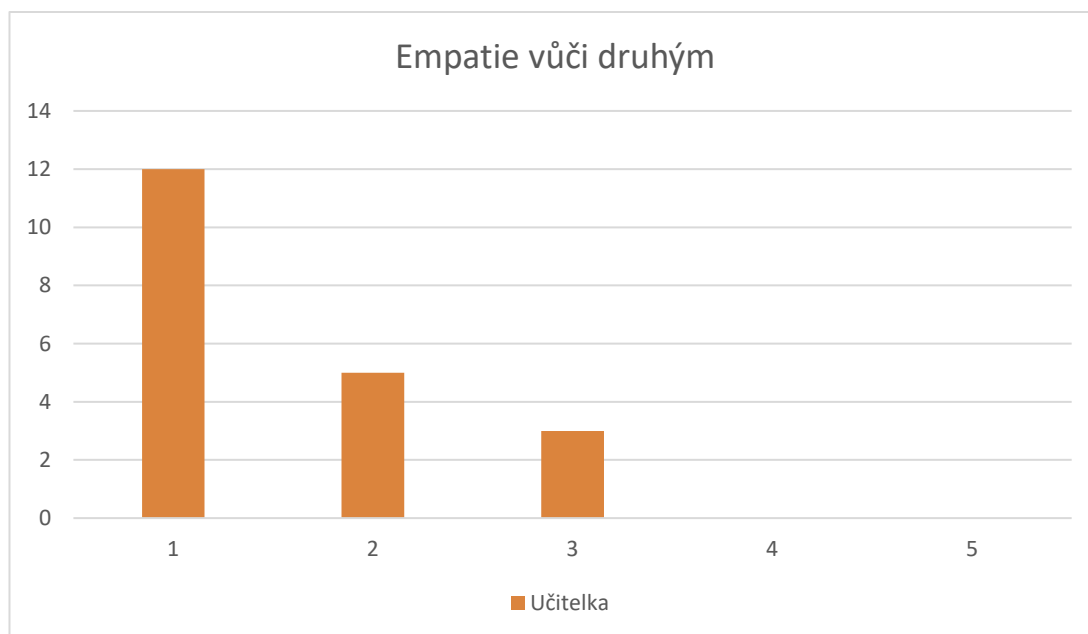
Tabulka č. 3: Empatie vůči druhým

	1		2		3		4		5	
	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%
Učitelky	12	60	5	25	3	15	0	0	0	0

V této otázce se učitelky hodnotily na škále od výborně až po dobře. Výborně odpovědělo dvanáct učitelek, velmi dobře pět učitelek a dobře tři učitelky. Žádná z učitelek se neohodnotily, že tak, že by tuto kompetenci nezvládaly.

Z výsledků této otázky tedy vyplývá, že většina učitelek vykazuje vysokou míru empatie. Učitelky jsou každý den v kontaktu s dětmi, což vyžaduje empatii a citlivost.

Graf č. 2: Empatie vůči druhým

Dokážete nést odpovědnost za svá rozhodnutí?

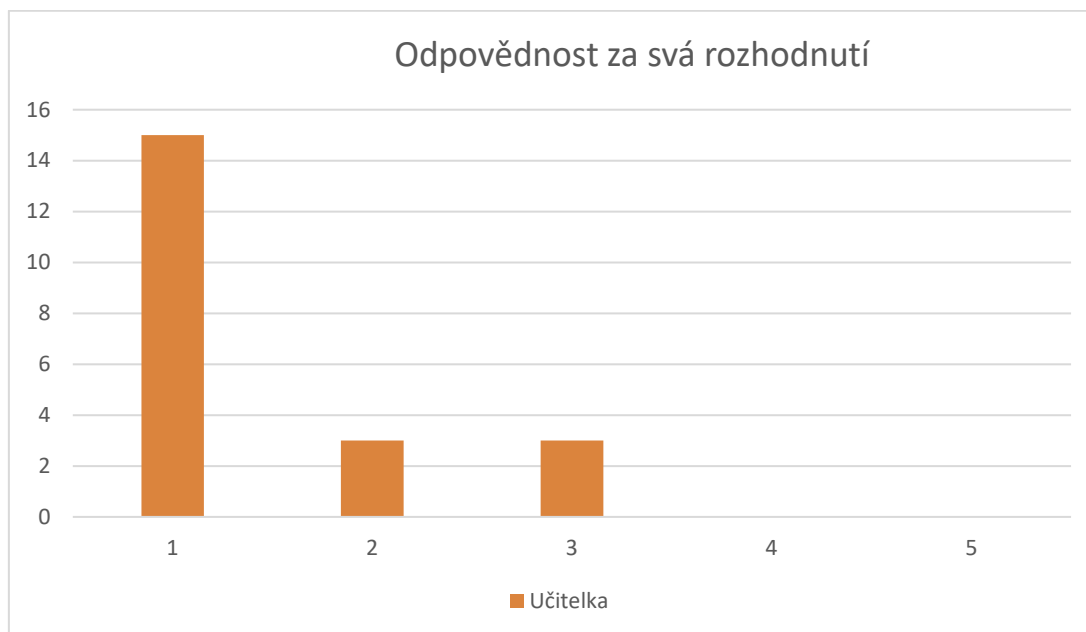
Tabulka č. 4: Odpovědnost za svá rozhodnutí

	1		2		3		4		5	
	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%
Učitelky	15	75	3	15	2	10	0	0	0	0

V této otázce se učitelky ohodnotily na škále výborně – dobře. Výborně se ohodnotilo 15 učitelek, velmi dobře tři učitelky a dobře se ohodnotily dvě učitelky. Tentokrát se žádná učitelka neohodnotila tak, že nezvládá nést odpovědnost za svá rozhodnutí.

Učitelky musí vykonávat určitá rozhodnutí, která se týkají dětí a výchovně vzdělávacího procesu. Tato rozhodnutí jsou určitě důležitá, ale ne tolik, že by ovlivnily celou školu.

Graf č. 3: Odpovědnost za svá rozhodnutí

Dokážete řešit konflikty?

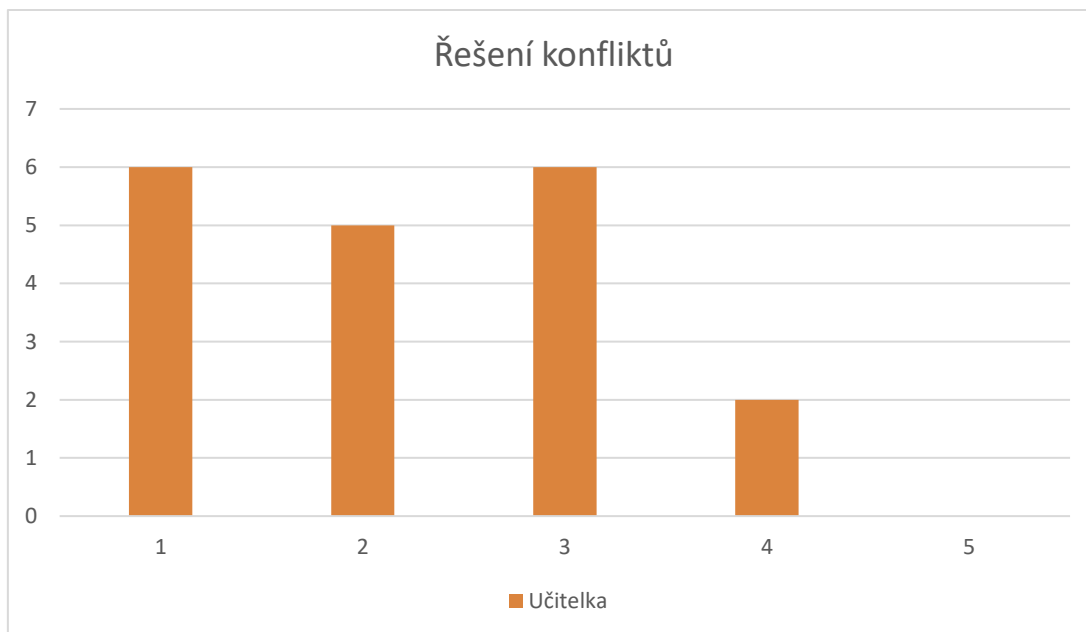
Tabulka č. 5: Řešení konfliktů

	1		2		3		4		5	
	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%
Učitelky	6	30	5	25	6	30	2	10	1	5

V otázce zaměřené na řešení konfliktů se učitelky ohodnotily na škále výborně – vůbec nezvládám. Výborně se ohodnotilo šest učitelek, velmi dobře pět učitelek, dobře šest učitelek, moc nezvládám dvě učitelky a vůbec nezvládám jedna učitelka.

Učitelky se setkávají především s konflikty mezi dětmi. Jejich jednání může být více zaměřeno na co nejrychlejší uklidnění situace a nejde tolik do hloubky.

Graf č. 4: Řešení konfliktů

Otázka č. 3: KOMPETENCE K VÝCHOVĚ A VYUČOVÁNÍ

Jak zvládáte diagnostickou péči?

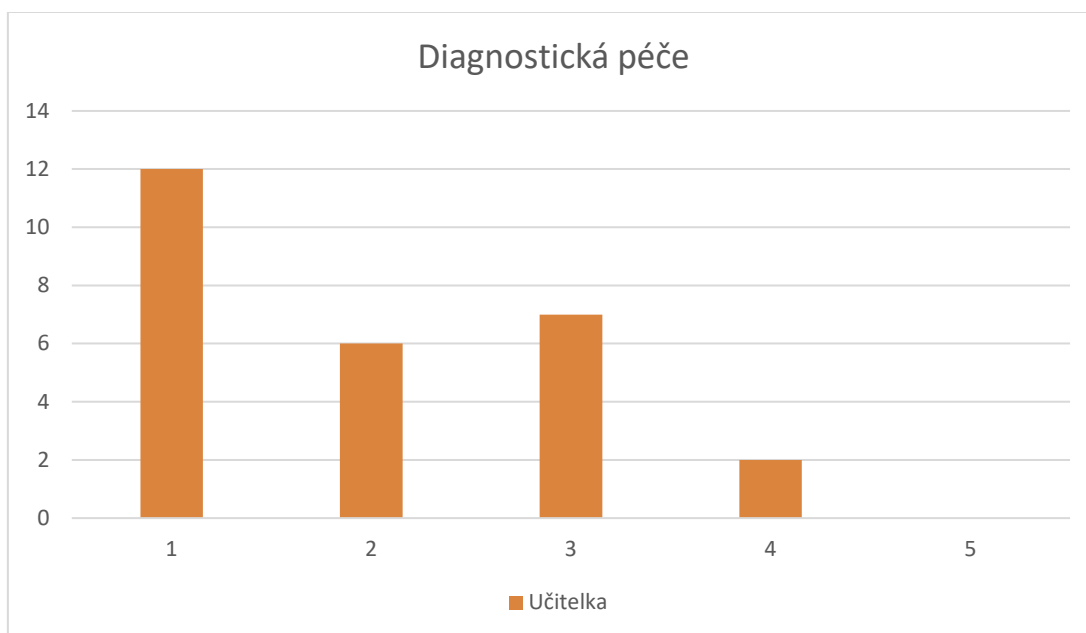
Tabulka č. 6: Diagnostická péče

	1		2		3		4		5	
	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%
Učitelky	5	25	6	30	7	35	2	10	0	0

U otázky týkající se diagnostické péče se učitelky ohodnotily na škále výborně – moc nezvládám. Výborně se ohodnotilo pět učitelek, velmi dobře šest učitelek, dobře sedm učitelek a moc nezvládám dvě učitelky.

Tento výsledek úzce souvisí s každodenním pedagogickým působením a charakterem práce, kterou učitelky vykonávají. Učitelky mají pravidelný a přímý kontakt s dětmi, a tak dokážou lépe zjistit změnu chování a vývoj jednotlivých dětí. Na základě diagnostické péče učitelky identifikují individuální potřeby dítěte a podle toho jim přizpůsobit výuku nebo metody výuky. Diagnostická péče souvisí s empatií, která byla zmiňována v předchozích otázkách.

Graf č. 5: Diagnostická péče

Dokážete podporovat rozvoj dítěte?

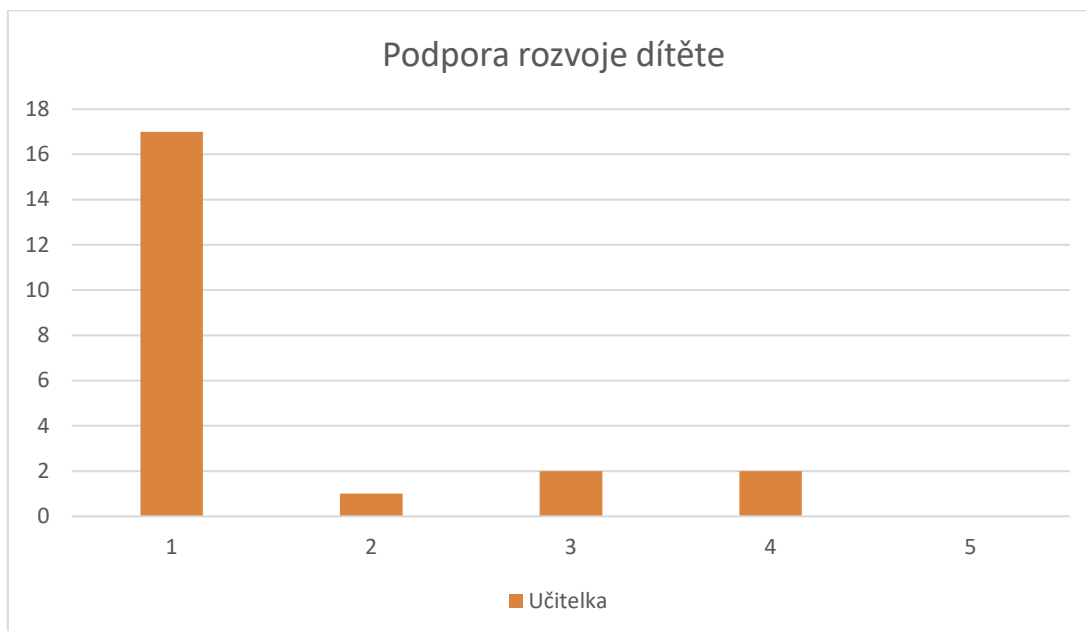
Tabulka č. 7: Podpora rozvoje dítěte

	1		2		3		4		5	
	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%
Učitelky	17	85	1	5	2	10	0	0	0	0

V této otázce se učitelky ohodnotily výborně – dobře. Výborně se ohodnotilo sedmnáct učitelek, velmi dobře jedna učitelka a dobře dvě učitelky.

V oblasti podpory rozvoje dítěte se ohodnotily lépe učitelky. Opět můžeme výsledek přisuzovat jejich každodennímu přímému výchovně vzdělávacímu působení v mateřských školách. Učitelky tráví s dětmi většinu dne a během toho sledují psychický stav dětí, individuální potřeby dětí a jejich rozvojové možnosti. Díky tomu mohou reagovat na jednotlivé oblasti, ve kterých je potřeba podpořit rozvoj. Může se jednat o rozvoj jemné motoriky, řeči, emoční a sociální dovednosti.

Graf č. 6: Podpora rozvoje dítěte

Dokážete dát dětem individuální přístup?

Tabulka č. 8: Individuální přístup

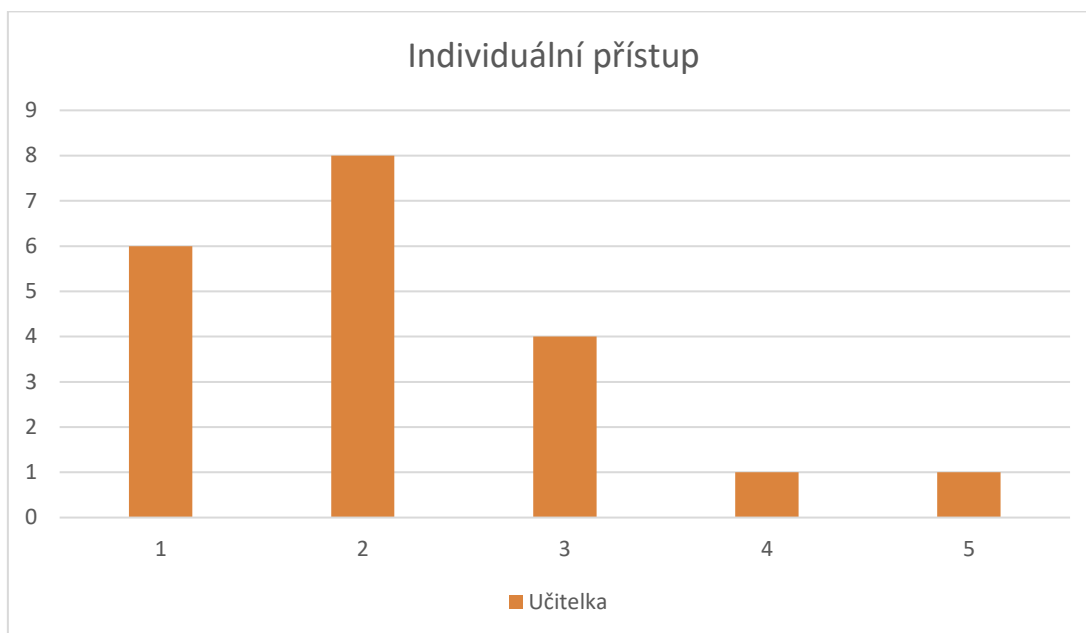
	1		2		3		4		5	
	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%
Učitelky	6	30	8	40	4	20	1	5	1	5

V této otázce se učitelky ohodnotily výborně – vůbec nezvládám. Výborně se ohodnotilo šest učitelek, velmi dobře osm učitelek, dobře čtyři učitelky, moc nezvládám jedna učitelka a vůbec nezvládám také jedna učitelka.

Učitelky jsou v každodenním přímém kontaktu s dětmi. Znají jejich osobnosti, dovednosti, schopnosti, ale také jejich tempo. Díky všem těmto znalostem jsou schopné přizpůsobit tempo, aktivity a přístup konkrétním dětem. Také jsou schopné reagovat na

jejich aktuální stav a podporovat je. Individuální přístup je jeden z principů předškolního vzdělávání a je nedílnou součástí profese učitelky v mateřské škole.

Graf č. 7: Individuální přístup

Otázka č. 5: KOMPETENCE ROZVÍJEJÍCÍ

Dokážete se adaptovat na nové situace?

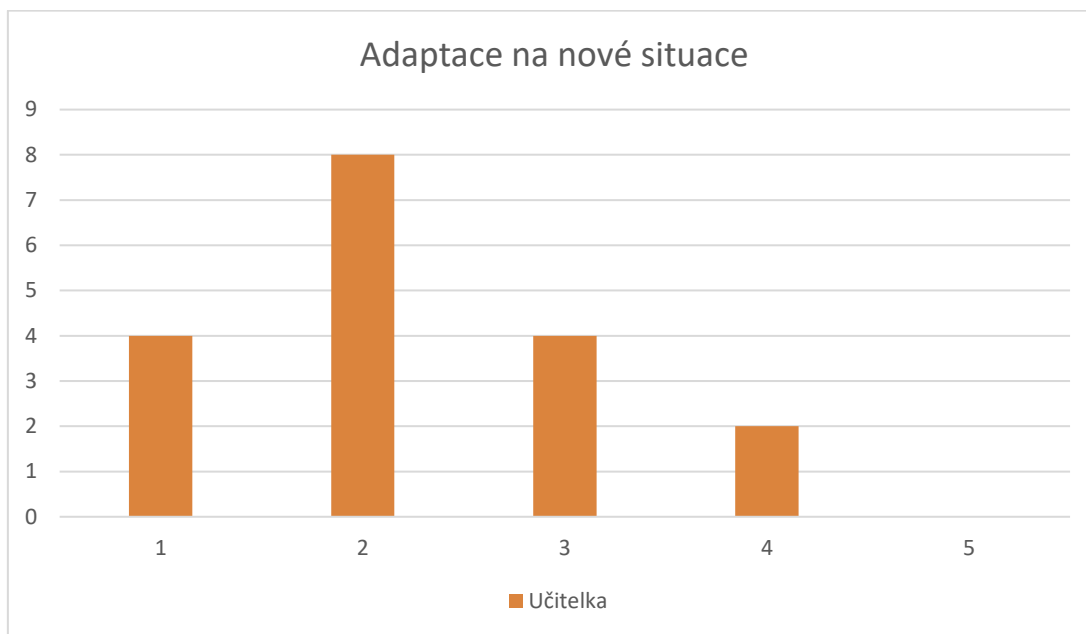
Tabulka č. 9: Adaptace na nové situace

	1		2		3		4		5	
	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%
Učitelky	4	20	8	40	4	20	2	10	2	10

V otázce týkající se adaptace na nové situace se učitelky ohodnotily výborně – vůbec nezvládám. Výborně se ohodnotily čtyři učitelky, velmi dobře osm učitelek, dobře čtyři učitelky, moc nezvládám dvě učitelky a vůbec nezvládám dvě učitelky.

Učitelky musí čelit různým změnám, které je v rámci jejich pracovní pozice potkají. Může se jednat o personální situace, změnu zdravotního stavu dítěte nebo také o změnu vzdělávacích plánů.

Graf č. 8: Adaptace na nové situace

Dokážete navázat bližší vztah s dětmi?

Tabulka č. 10: Bližší vztah s dětmi

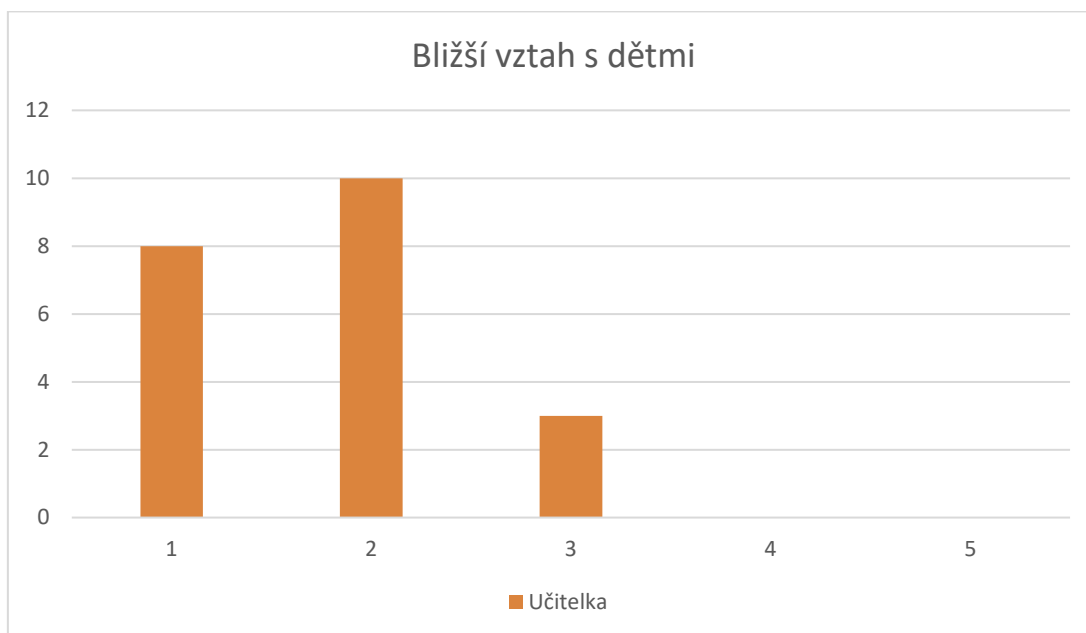
	1		2		3		4		5	
	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%
Učitelky	8	40	10	50	2	10	0	0	0	0

V této otázce se učitelky ohodnotily výborně – dobře. Výborně se ohodnotilo osm učitelek, velmi dobře deset učitelek a dobře dvě učitelky.

Výsledek opět vyplývá z každodenního kontaktu učitelek s dětmi. Učitelky tráví s dětmi většinu dne, znají dobře jejich osobnosti, návyky a vědí, jaké chování od nich mají očekávat.

Díky každodenní interakci si mohou s dětmi vytvořit bližší a důvěrnější vztah. Bližší vztah mezi učitelkou a dítětem je klíčový k pocitu bezpečí dítěte.

Graf č. 9: Bližší vztah s dětmi

Dokážete spolupracovat s rodiči?

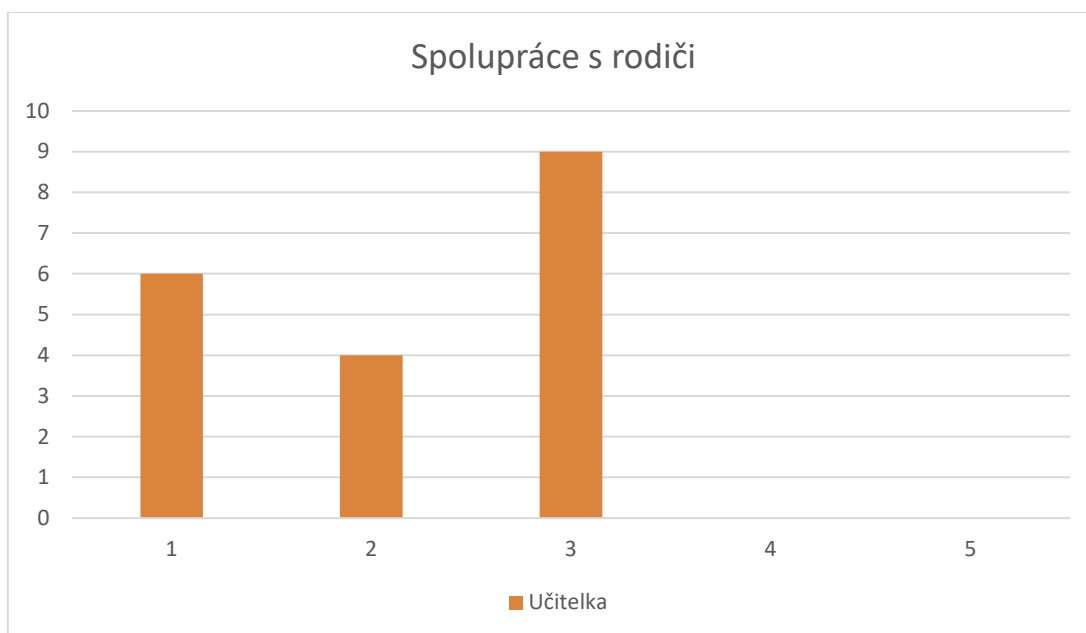
Tabulka č. 11: Spolupráce s rodiči

	1		2		3		4		5	
	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%
Učitelky	6	30	4	20	9	45	1	5	0	0

V této otázce se učitelky ohodnotily na škále výborně – moc nezvládám. Výborně se ohodnotilo šest učitelek, velmi dobře čtyři učitelky, dobře devět učitelek a moc nezvládám jedna učitelka.

Učitelky jsou v každodenním kontaktu s rodiči a řeší s nimi běžné věci. Informují je o školních akcích, o průběhu dne v mateřské škole a o pokroku dítěte. Učitelky mají v této oblasti klíčovou roli, protože právě ony pomáhají budovat dlouhodobý vztah s rodiči.

Graf č. 10: Spolupráce s rodiči

Otázka č. 6: KOMPETENCE ODBORNÉ

Jste schopná administrativních úkonů?

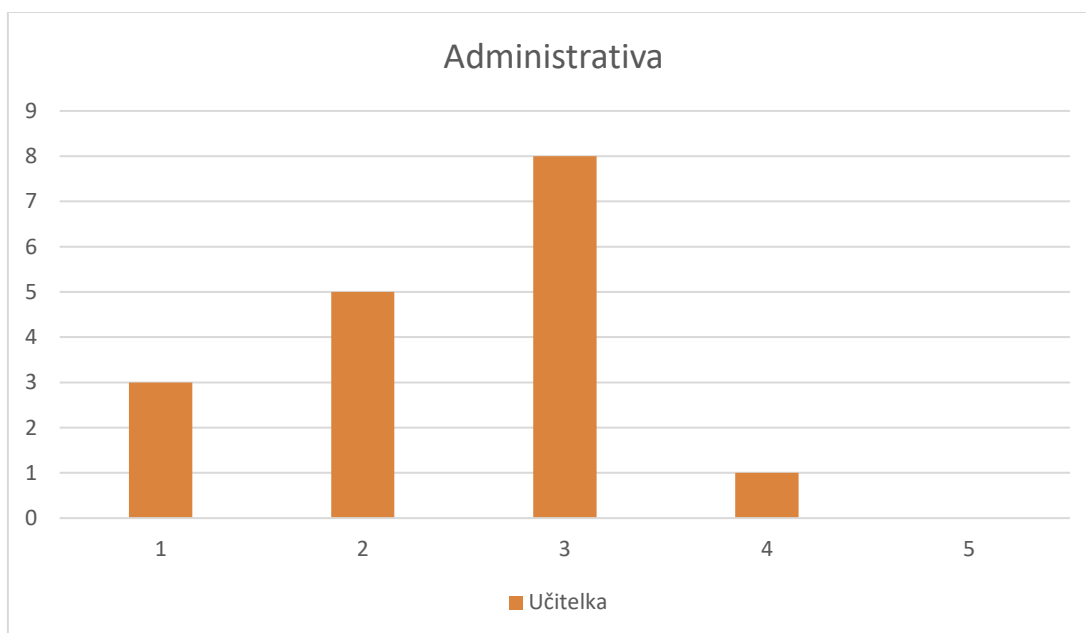
Tabulka č. 12: Administrativa

	1		2		3		4		5	
	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%
Učitelky	3	15	5	25	8	40	1	5	3	15

U otázky týkající se administrativních úkonů se učitelky ohodnotily výborně – vůbec nezvládám. Výborně se ohodnotily tři učitelky, velmi dobře pět učitelek, dobře osm učitelek, moc nezvládám jedna učitelka a vůbec nezvládám tři učitelky.

Učitelky se zaměřují více na přímou pedagogickou činnost a administrativních úkonů tolik nevykonávají. U učitelek můžeme mezi administrativní činnosti například přípravu na pedagogickou činnost nebo vedení třídní knihy.

Graf č. 11: Administrativa

Dokážete zajistit bezpečnost dětí?

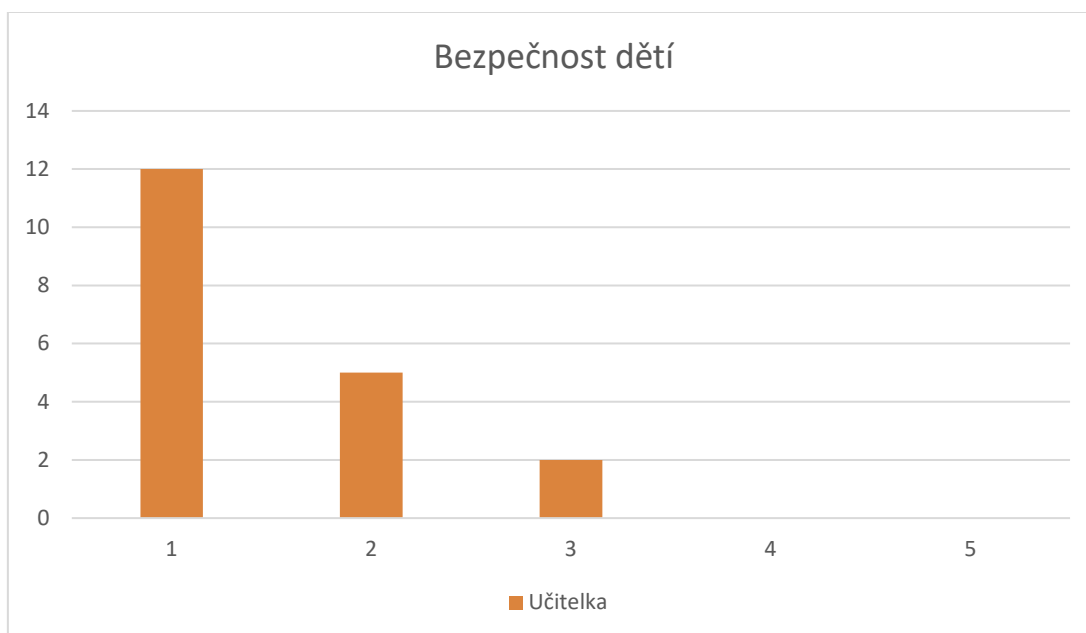
Tabulka č. 13: Bezpečnost dětí

	1		2		3		4		5	
	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%
Učitelky	13	65	5	25	2	10	0	0	0	0

V této otázce se učitelky ohodnotily výborně – dobře. Výborně se ohodnotilo třináct učitelek, velmi dobře pět učitelek a dobře dvě učitelky.

Zajištění bezpečnosti dětí patří bezpochyby mezi nejdůležitější kompetence učitelek mateřských škol. Učitelky jsou s dětmi v každodenním kontaktu a musí zajistit jejich bezpečnost při aktivitách ve třídě i venku, při hrách, ale i mimo areál školy.

Graf č. 12: Bezpečnost dětí

Využíváte moderní pedagogické metody?

Tabulka č. 14: Moderní pedagogické metody

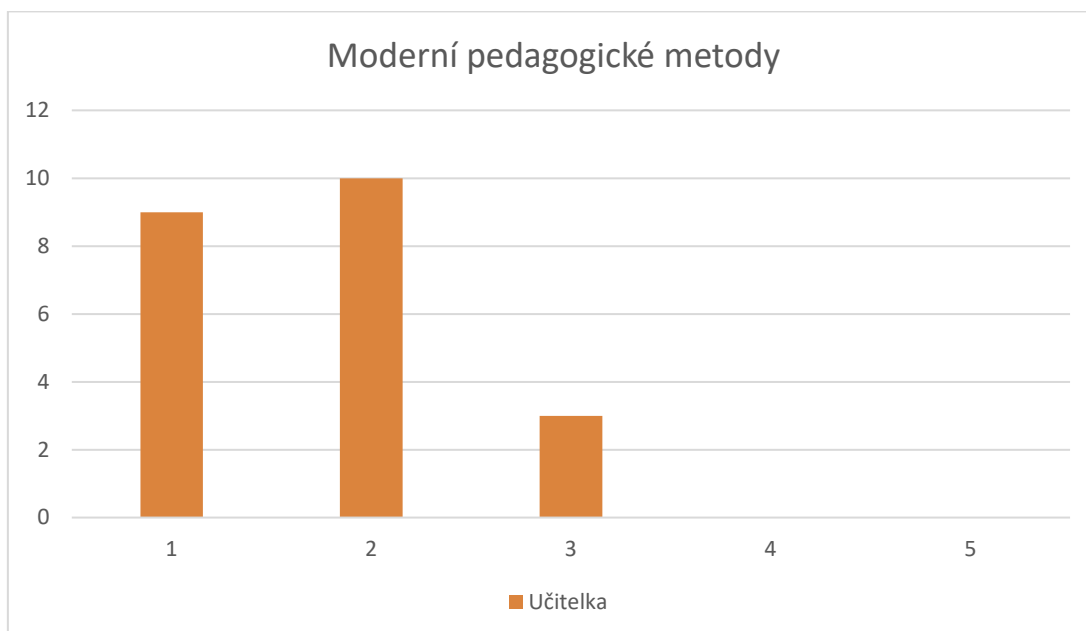
	1		2		3		4		5	
	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%
Učitelky	9	45	10	50	1	5	0	0	0	0

V otázce týkající se využívání moderních metod výuky se učitelky ohodnotily na škále výborně – dobře. Výborně se ohodnotilo devět učitelek, velmi dobře deset učitelek a dobře jedna učitelka.

Tento výsledek opět vyplývá z charakteru pracovní pozice. Učitelky každý den vykonávají výchovně vzdělávací proces, během kterého mají možnost moderní metody využívat. Mezi moderní metody můžeme zařadit inkluzivní přístup, projektové vyučování, metody podporující samostatnost a kreativitu. Tento výsledek může souviset i s délkou praxe

v dané pracovní pozici, protože z výsledku první otázky lze odvodit, že pozici vykonávají pravděpodobně mladé učitelky, které jsou čerstvě po studiu, takže znají moderní metody.

Graf č. 13: Moderní pedagogické metody

Otázka č. 7: KOMPETENCE ŘÍDÍCÍ

Zvládáte plánování vzdělávacího procesu?

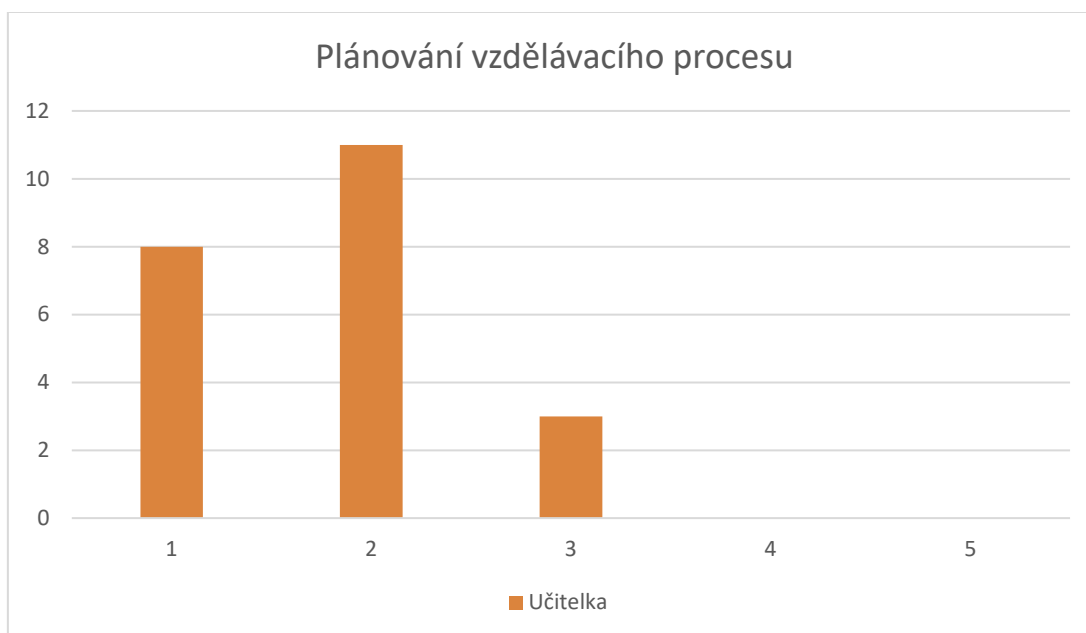
Tabulka č. 15: Plánování vzdělávacího procesu

	1		2		3		4		5	
	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%
Učitelky	8	40	11	55	1	5	0	0	0	0

V této otázce se učitelky ohodnotily výborně – dobře. Výborně se ohodnotilo osm učitelek, velmi dobře jedenáct učitelek a dobře jedna učitelka.

Učitelky mají každodenní kontakt s dětmi, během kterého můžou sledovat jejich potřeby, možnosti a tempo. Podle toho jsou potom schopné naplánovat výuku tak, aby všem co nejvíce vyhovovala. Dále dokážou lépe reagovat na aktuální potřeby dítěte.

Graf č. 14: Plánování vzdělávacího procesu

Hodnotíte vzdělávací proces?

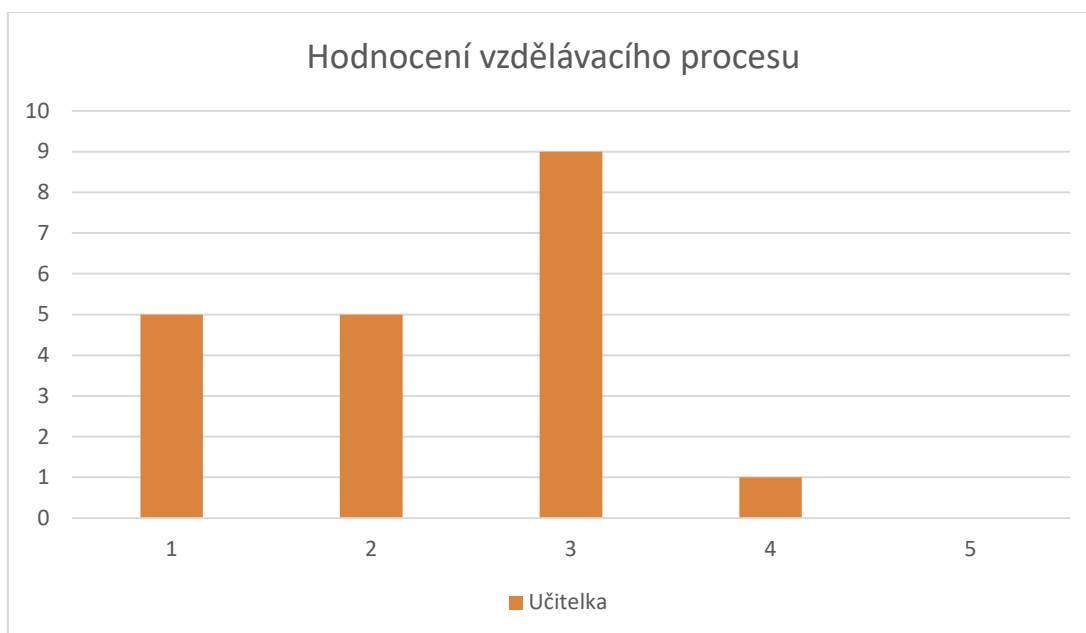
Tabulka č. 16: Hodnocení vzdělávacího procesu

	1		2		3		4		5	
	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%
Učitelky	5	25	5	25	9	45	1	5	0	0

U otázky, která se týkala hodnocení výuky se učitelky ohodnotily výborně – moc nezvládám. Výborně se ohodnotilo pět učitelek, velmi dobře také pět učitelek, dobře devět učitelek a moc nezvládám jedna učitelka.

Učitelky hodnotí děti především v rámci třídy, protože zde tráví nejvíce času. Dále jsou učitelky schopné hodnotit výsledky výuky i individuálně u každého dítěte zvlášť.

Graf č. 15: Hodnocení vzdělávacího procesu

Dokážete plánovat výlety?

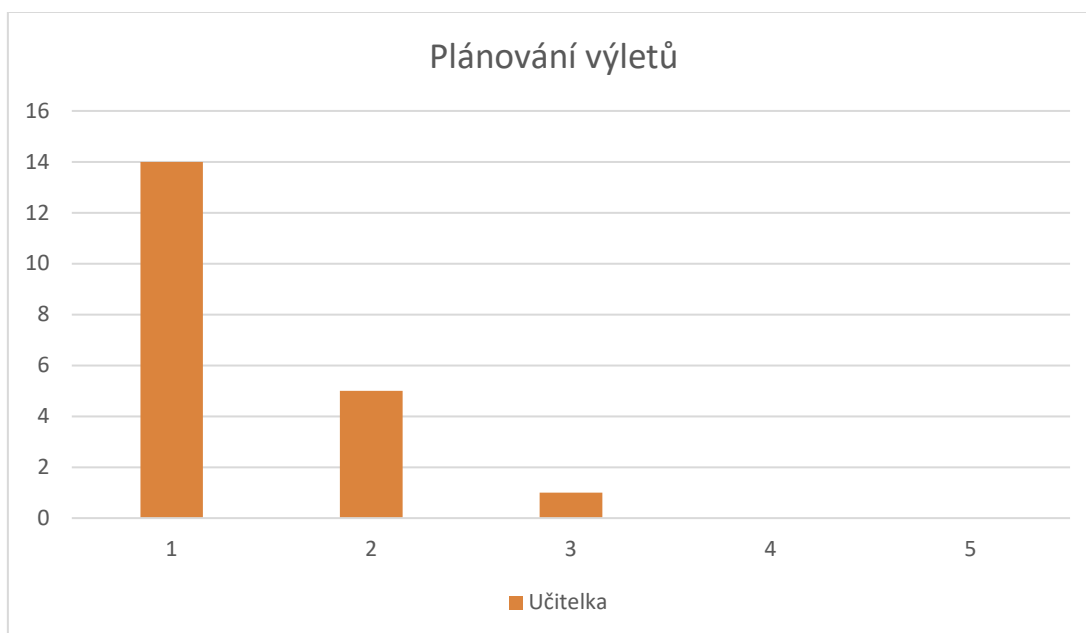
Tabulka č. 17: Plánování výletů

	1		2		3		4		5	
	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%
Učitelky	14	70	5	25	1	5	0	0	0	0

V této otázce se učitelky ohodnotily na škále výborně – dobře. Výborně se ohodnotilo čtrnáct učitelek, velmi dobře pět učitelek a dobře jedna učitelka.

Učitelky, díky každodennímu kontaktu s dětmi, dokážou naplánovat výlet, který bude dětem lépe přizpůsoben. Znají jejich zájmy, schopnosti a dovednosti. Dále je důležité, aby výlet odpovídal jejich věku a vývojové úrovni dětí.

Graf č. 16: Plánování výletů

Otázka č. 8: KOMPETENCE SEBERĪDÍCÍ

Účastníte se dalšího vzdělávání?

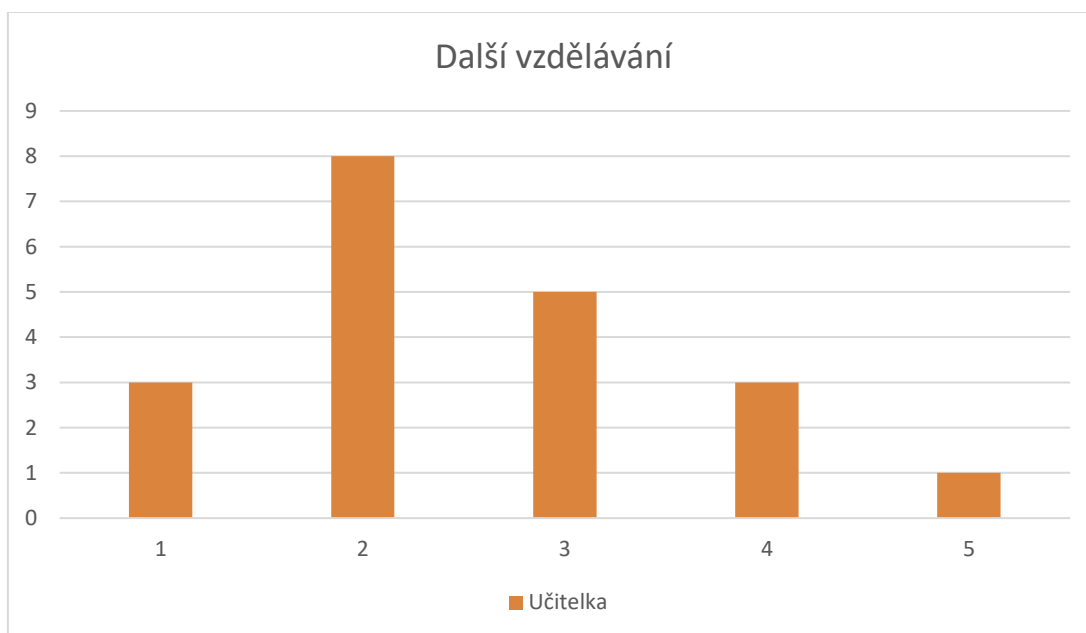
Tabulka č. 18: Další vzdělávání

	1		2		3		4		5	
	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%
Učitelky	3	15	8	40	5	25	3	15	1	5

V otázce týkající se účasti na dalším vzdělávání se učitelky ohodnotily výborně – vůbec nezvládám. Výborně se ohodnotily tři učitelky, velmi dobře osm učitelek, dobře pět učitelek, moc nezvládám tři učitelky a vůbec tuto kompetenci nezvládá jedna učitelka.

Učitelky se účastní dalšího vzdělávání, ale vzhledem k časovým a organizačním okolnostem, ne tak často. Přestože další vzdělávání je u učitelek důležité, není tak časté, jak by asi mělo.

Graf č. 17: Další vzdělávání

Zvládáte dobře spolupracovat s kolegy?

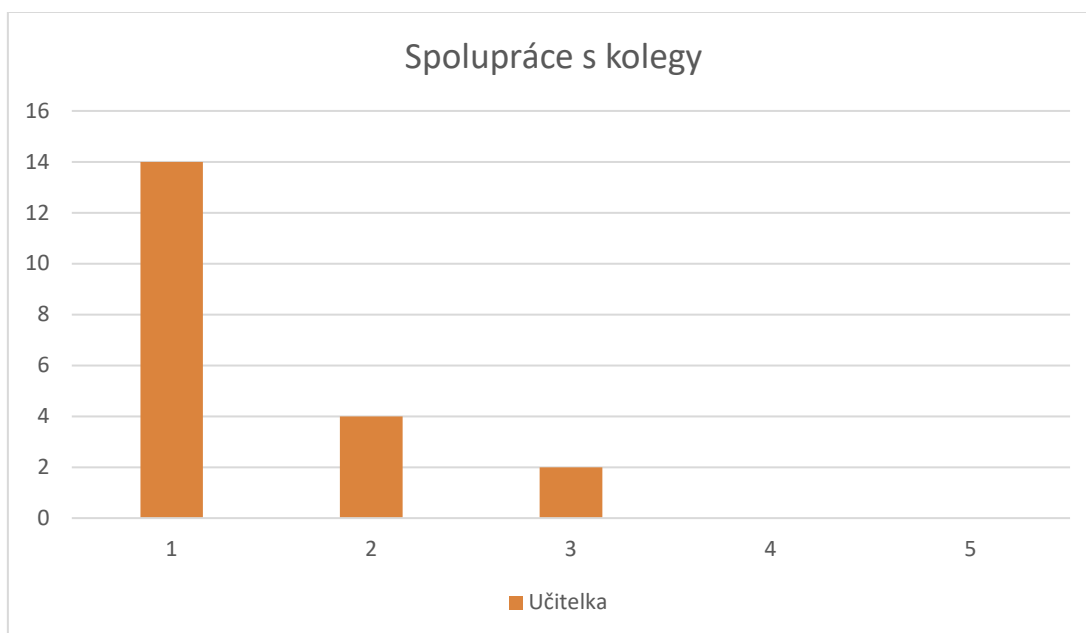
Tabulka č. 19: Spolupráce s kolegy

	1		2		3		4		5	
	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%
Učitelky	14	70	4	20	2	10	0	0	0	0

V této otázce se učitelky ohodnotily výborně – dobře. Výborně se ohodnotilo čtrnáct učitelek, velmi dobře čtyři učitelky a dobře dvě učitelky.

Spolupráce je nedílnou součástí práce učitelky v mateřské škole. Učitelky jsou s kolegy v každodenním kontaktu, řeší s nimi problémy, společně plánují, sdílí zkušenosti a řeší běžné provozní věci.

Graf č. 18: Spolupráce s kolegy

Věnujete se seberozvoji?

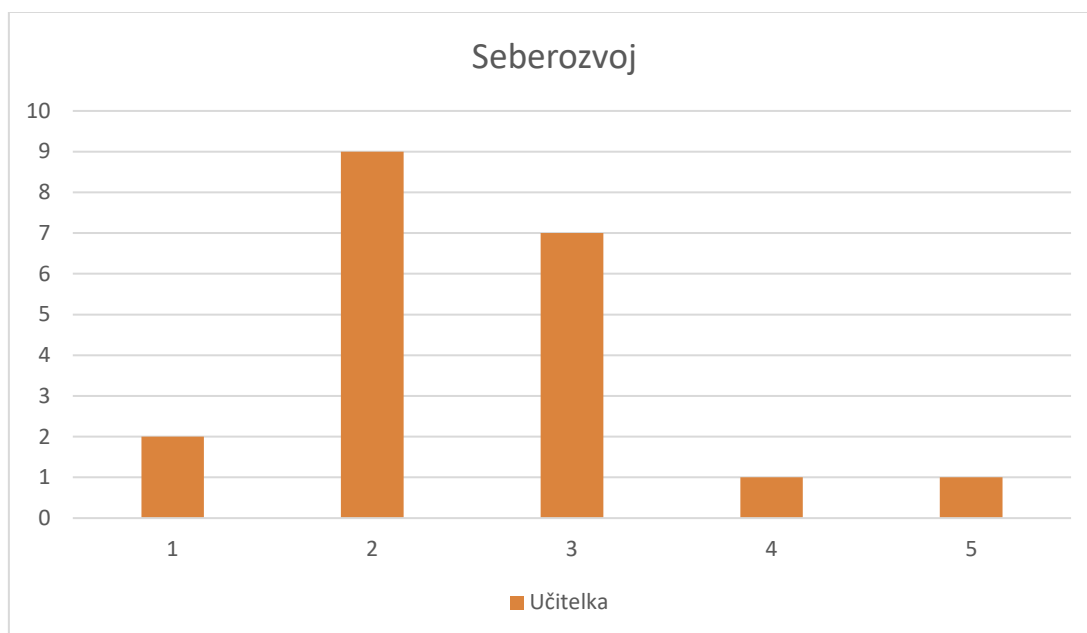
Tabulka č. 20: Seberozvoj

	1		2		3		4		5	
	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%
Učitelky	2	10	9	45	7	35	1	5	1	5

V oblasti seberozvoje se učitelky ohodnotily výborně – vůbec nezvládám. Výborně se ohodnotily dvě učitelky, velmi dobře devět učitelek, dobře sedm učitelek, moc nezvládám jedna učitelka a vůbec nezvládám také jedna učitelka.

Učitelky se také musí účastnit dalšího vzdělávání a rozvíjet se, ale vzhledem k jejich provozní zátěži může být motivaci k seberozvoji menší.

Graf č. 19: Seberozvoj

5.2 Dotazník důležitosti kompetencí

Dotazník obsahoval jednu uzavřenou otázku s několika podotázkami. Respondentky měly na výběr z odpovědí na škále 1-4 (viz. Příloha 2)

Otázka č. 1: Jak důležité jsou podle vás konkrétní kompetence z pozice učitele mateřské školy?

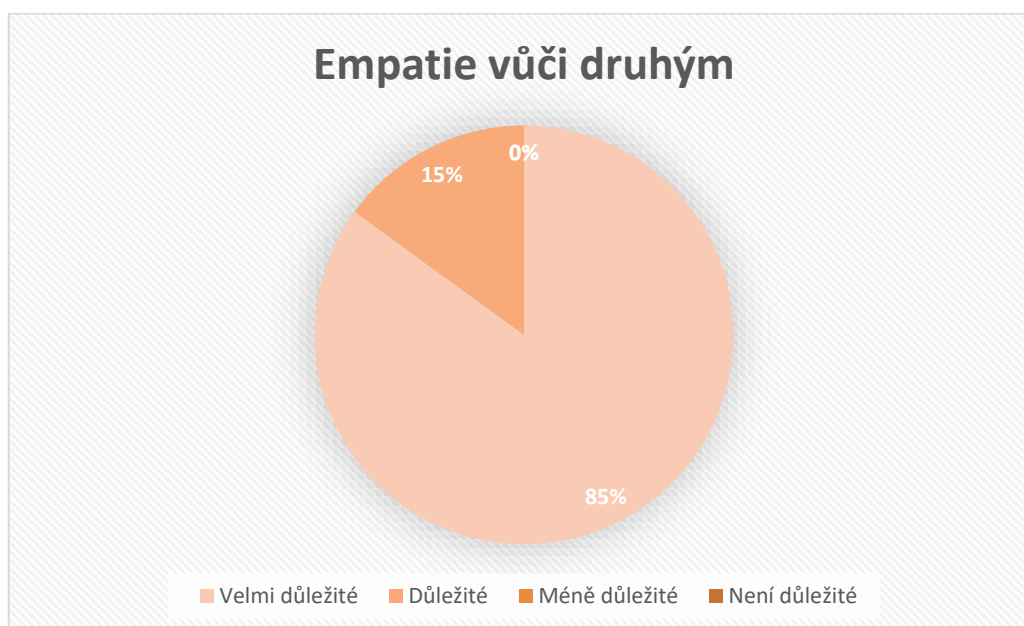
Empatie vůči ostatním

Tabulka č. 21: Empatie vůči ostatním

	1		2		3		4	
	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%
Učitelky	17	85	3	15	0	0	0	0

Empatii ohodnotily učitelky jako velmi důležitou a důležitou. Za velmi důležitou ji označilo sedmnáct učitelek a za důležitou tři učitelky.

Graf č. 20: Empatie vůči druhým

Z výsledku této otázky je patrné, že empatie je základním stavebním kamenem pro kvalitní pedagogický proces. Učitelky si jsou vědomy, že empatický, respektující a podporující přístup je velmi důležitý při budování bezpečného a podporujícího prostředí. Empatický přístup také přispívá k lepší komunikaci s rodiči a kolegy.

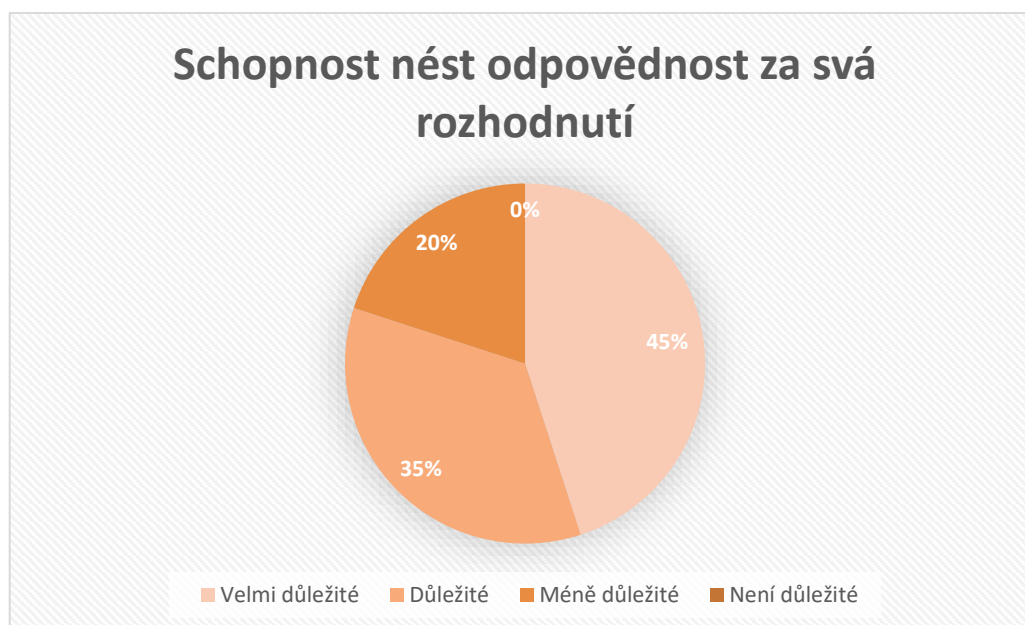
Schopnost nést odpovědnost za svá rozhodnutí

Tabulka č. 22: Nést odpovědnost za svá rozhodnutí

	1		2		3		4	
	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%
Učitelky	9	45	7	35	4	20	0	0

V oblasti odpovědnosti za svá rozhodnutí učitelky hodnotily na škále velmi důležité – méně důležité. Jako velmi důležité hodnotilo devět učitelek, důležité sedm učitelek a méně důležité čtyři učitelky.

Graf č. 21: Schopnost nést odpovědnost za svá rozhodnutí

Výsledky této otázky ukazují, že většina respondentek považuje osobní odpovědnost za důležitou. Z výsledků je patrné, že si učitelky uvědomují možné dopady svých rozhodnutí na výchovně vzdělávací proces. Čtyři méně důležitá hodnocení mohou odrážet rozdílné vnímání autonomie, rozdělení odpovědností a míru důvěry.

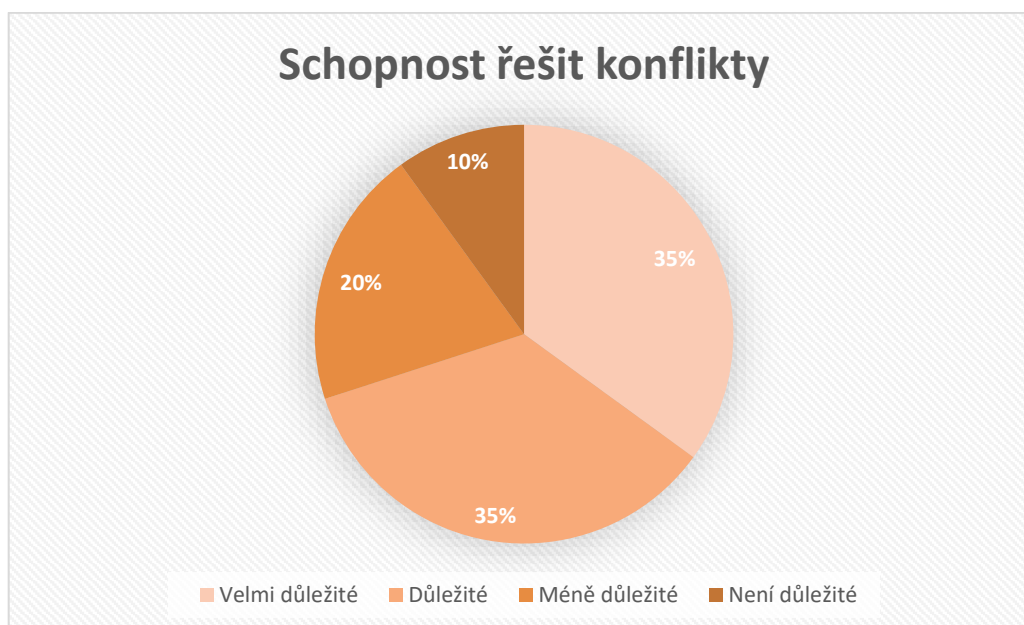
Schopnost řešit konflikty

Tabulka č. 23: Schopnost řešit konflikty

	1		2		3		4	
	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%
Učitelky	7	35	7	35	4	20	2	10

Schopnost řešit konflikty učitelky hodnotily na škále velmi důležité – není důležité. Za velmi důležitou ji považuje sedm učitelek, za důležitou také sedm učitelek, za méně důležitou čtyři učitelky a za nedůležitou dvě učitelky.

Graf č. 22: Schopnost řešit konflikty

Z výsledků této otázky lze vyčíst, že velká část učitelek považuje schopnost řešit konflikty za důležitou součást své profese, vnímání její významnosti se však mezi respondentkami liší. Tyto rozdíly mohou být způsobeny rozdílným pracovním prostředím, mírou podpory v kolektivu a také osobními zkušenostmi. Výsledky naznačují, že tato kompetence by mohla být tématem dalšího rozvoje.

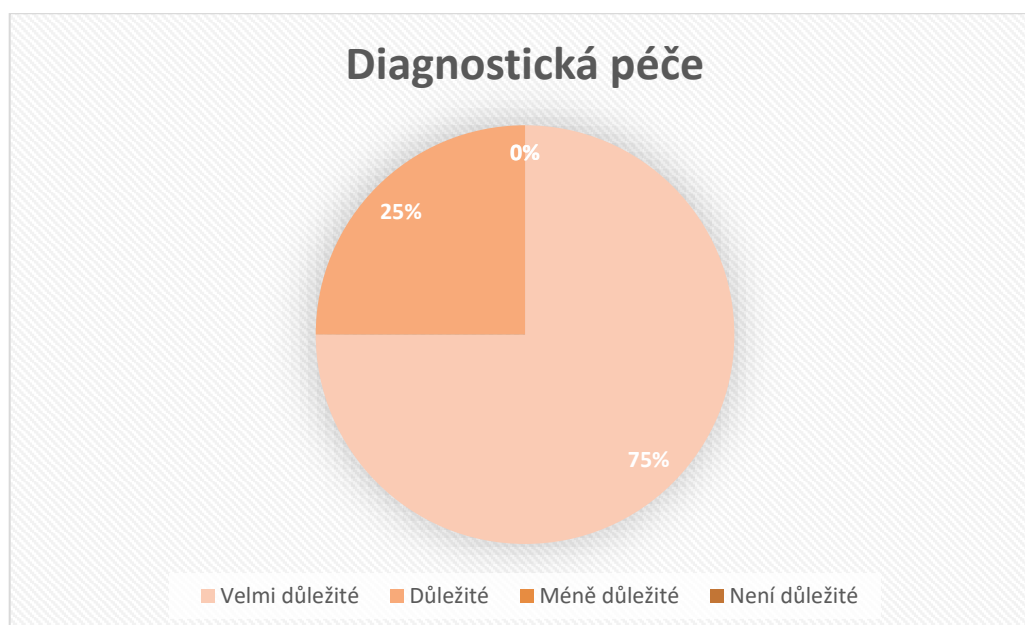
Diagnostická péče

Tabulka č. 24: Diagnostická péče

	1		2		3		4	
	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%
Učitelky	15	75	5	25	0	0	0	0

Diagnostickou péči ohodnotily učitelky na škále velmi důležité a důležité. Jako velmi důležitou ji ohodnotilo patnáct učitelek a jako důležitou pět učitelek.

Graf č. 23: Diagnostická péče

Většina učitelek vnímá diagnostickou péči jako nástroj identifikace individuálních potřeb a schopností dítěte. Sledování vývoje dítěte, identifikace rizik a zajištění podpůrných opatření jsou zásadní. Výsledky také poukazují na respektující přístup respondentek.

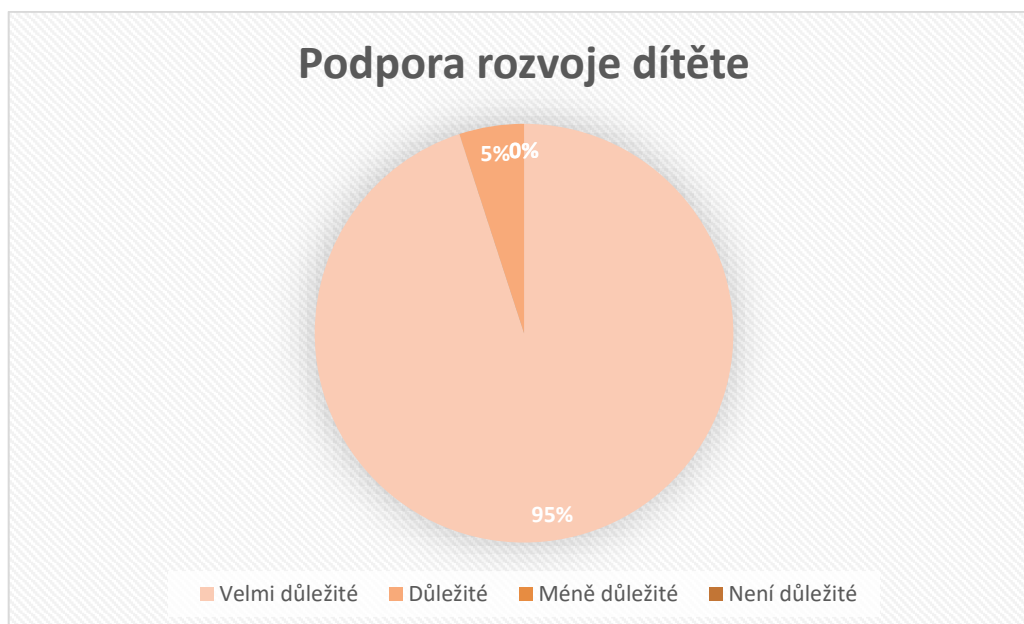
Podpora rozvoje dítěte

Tabulka č. 25: Podpora rozvoje dítěte

	1		2		3		4	
	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%
Učitelky	19	95	1	5	0	0	0	0

Kompetenci podpora rozvoje dítěte ohodnotily učitelky jako velmi důležitou a důležitou. Za velmi důležitou ji považuje devatenáct učitelek a za důležitou pět učitelek.

Graf č. 24: Podpora rozvoje dítěte

Tento výsledek jasně ukazuje, že podpora rozvoje dítěte je pro učitelky klíčová. Silný důraz na tuto kompetenci reflektuje vědomí odpovědnosti za rozvoj dítěte v emocionální,

kognitivní, sociální i fyzické oblasti. Téměř 100 % shoda respondentek ukazuje, že podpora rozvoje dítěte je základním cílem pedagogické činnosti v mateřské škole.

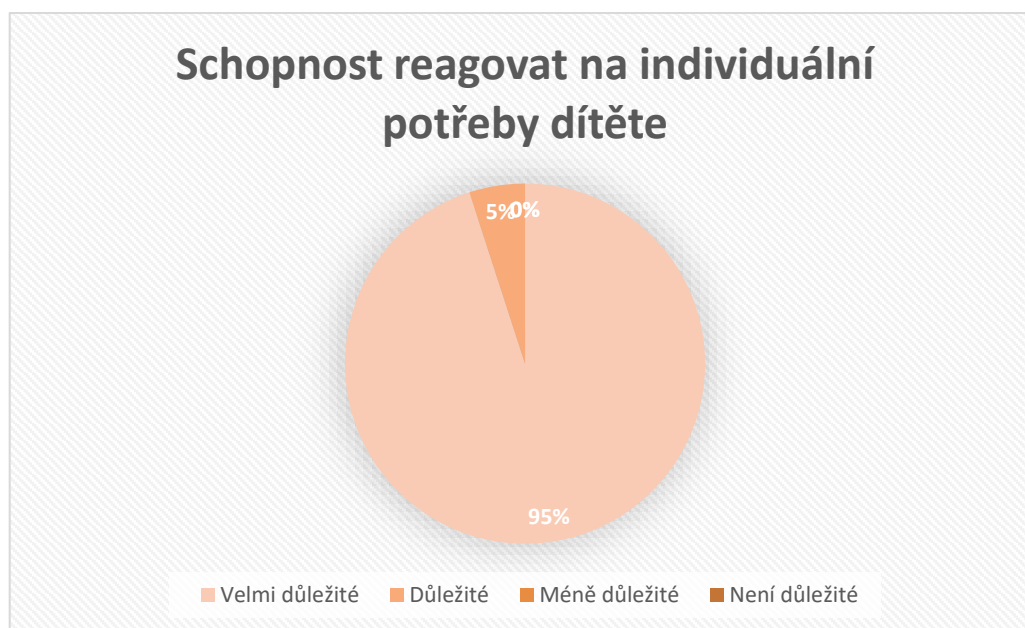
Schopnost reagovat na individuální potřeby dítěte

Tabulka č. 26: Schopnost reagovat na individuální potřeby dítěte

	1		2		3		4	
	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%
Učitelky	19	95	1	5	0	0	0	0

Schopnost reagovat na individuální potřeb dítěte je pro učitelky velmi důležitá až důležitá. Za velmi důležitou ji považuje devatenáct učitelek a za důležitou jedna učitelka.

Graf č. 25: Schopnost reagovat na individuální potřeby dítěte

Z výsledků je patrné, že většina učitelek vnímá schopnost reagovat na individuální potřeby dítěte jako zásadní prvek své profese. Téměř jednoznačný souhlas všech respondentek odráží rostoucí důraz na inkluzi, která je aktuálním tématem ve vzdělávání. Jedná se o přizpůsobení vzdělávacích metod, tempa a přístupu potřebám dítěte. Tato

kompetence je základem pro respektující a podpůrné prostředí, které je v mateřské škole velmi důležité.

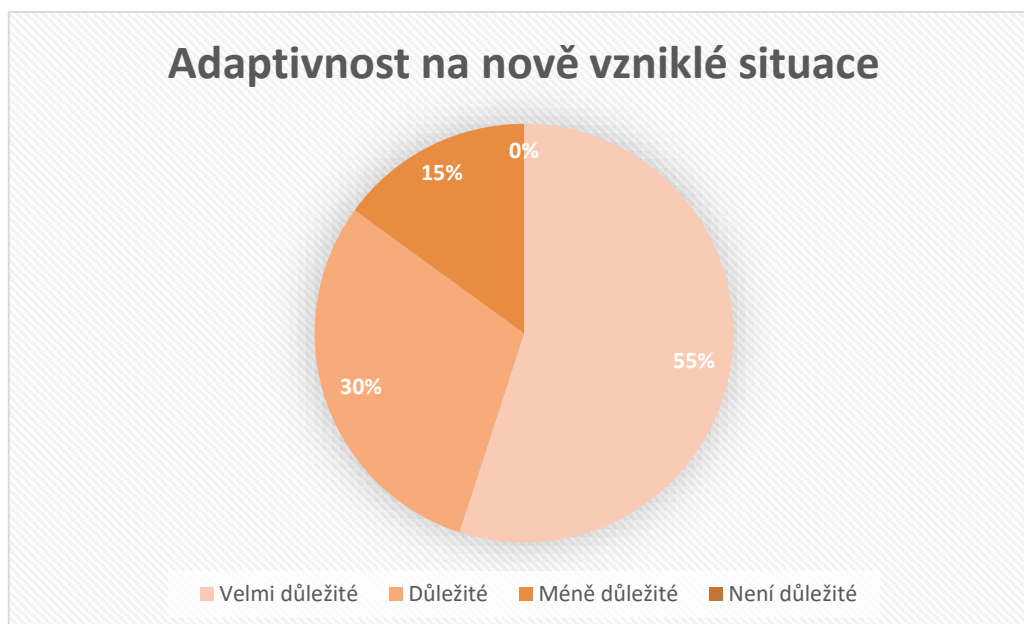
Adaptivnost na nově vzniklé situace

Tabulka č. 27: Adaptivnost na nově vzniklé situace

	1		2		3		4	
	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%
Učitelky	11	55	6	30	3	15	0	0

Adaptivnost na nové situace učitelky ohodnotily na škále velmi důležité – důležité. Za velmi důležitou ji označilo jedenáct učitelek, za důležitou šest učitelek a za méně důležitou tři učitelky.

Graf č. 26: Adaptivnost na nově vzniklé situace

Z výsledku otázky týkající se adaptivnosti na nové situace můžeme odvodit, že schopnost adaptovat se na nové situace je důležitou součástí pedagogické práce. Adaptivnost představuje klíčovou kompetenci vzhledem k neustálým změnám ve vzdělávacích

požadavcích, technologiím, ale také měnící se společnosti. Rozdílnost odpovědí může být způsobena nedostatkem podpory ve zvládnání změn.

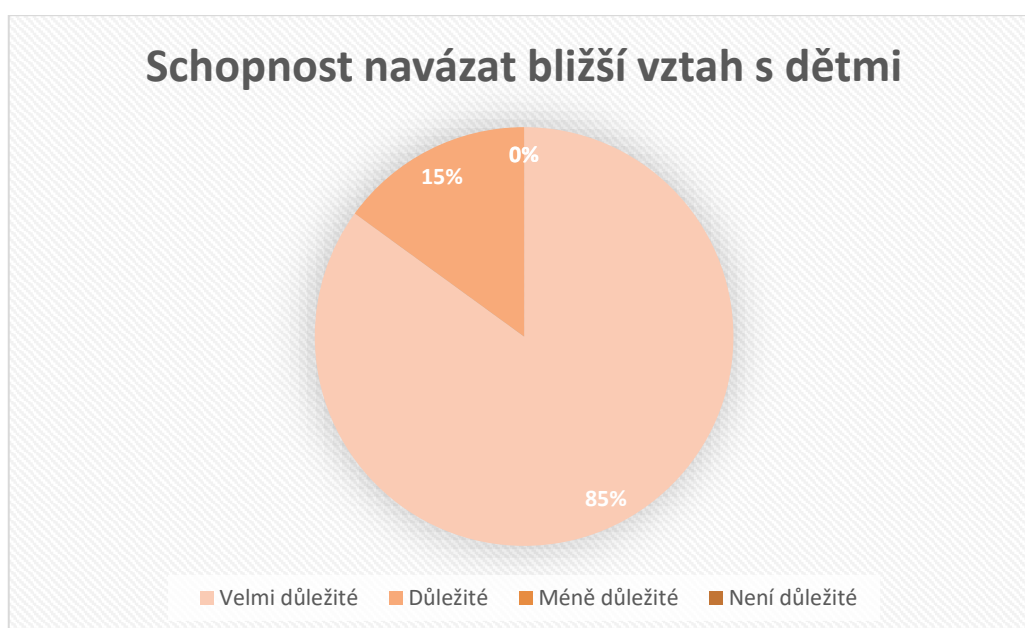
Schopnost navázat bližší vztah s dětmi

Tabulka č. 28: Schopnost navázat bližší vztah s dětmi

	1		2		3		4	
	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%
Učitelky	17	85	3	20	0	0	0	0

Schopnost navázání bližšího vztahu s dětmi označily učitelky jako velmi důležité a důležité. Jako velmi důležitou tuto kompetenci označilo sedmnáct učitelek a jako důležité tři učitelky.

Graf č. 27: Schopnost navázat bližší vztah s dětmi

Z odpovědí vyplývá, že většina učitelek považuje tuto schopnost za velmi důležitou součást jejich práce. Výsledky ukazují na konsenzus ohledně významu vytváření bezpečného, důvěrného, podporujícího a respektujícího vztahu mezi učitelkou a dítětem.

Učitelky jsou si vědomy toho, že pozitivní vztah s dětmi je základem efektivního vzdělávání a pozitivního klima ve třídě.

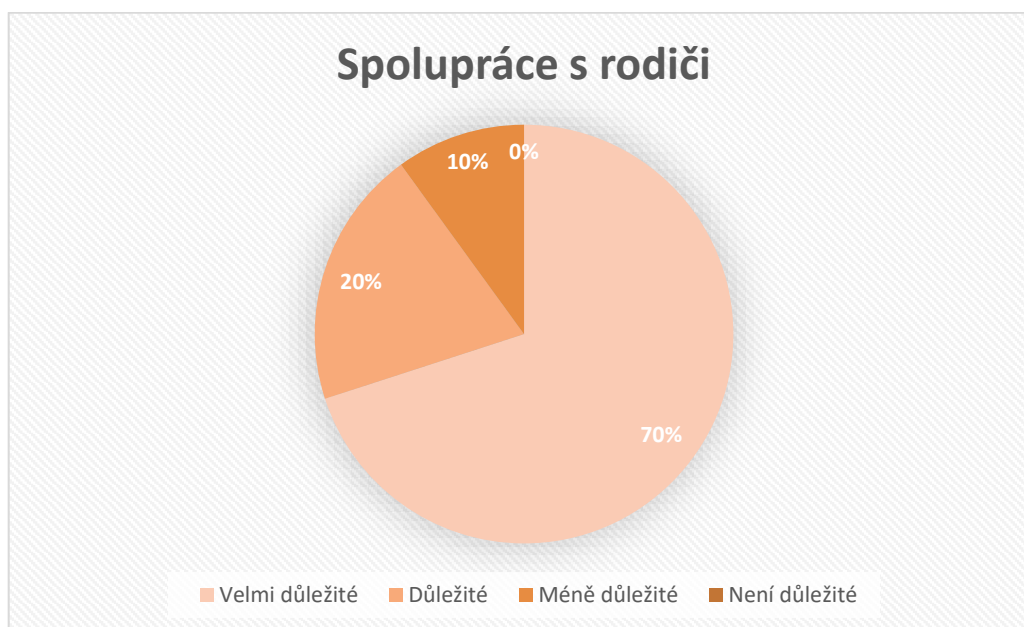
Spolupráce s rodiči

Tabulka č. 29: Spolupráce s rodiči

	1		2		3		4	
	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%
Učitelky	14	70	4	20	2	10	0	0

V oblasti spolupráce hodnotily učitelky na škále velmi důležité – méně důležité. Za velmi důležité považuje tuto kompetenci čtrnáct učitelek, důležité čtyři učitelky a méně důležité dvě učitelky.

Graf č. 28: Spolupráce s rodiči

Výsledek této otázky ukazuje, že většina učitelek považuje spolupráci s rodiči za klíčovou pro svou profesi. Vnímají ji jako důležitý faktor při vzdělávání a rozvoji dítěte.

Správná a efektivní spolupráce s rodiči zabraňuje vzniku problémů a pomáhá budovat příjemnou komunitu školy.

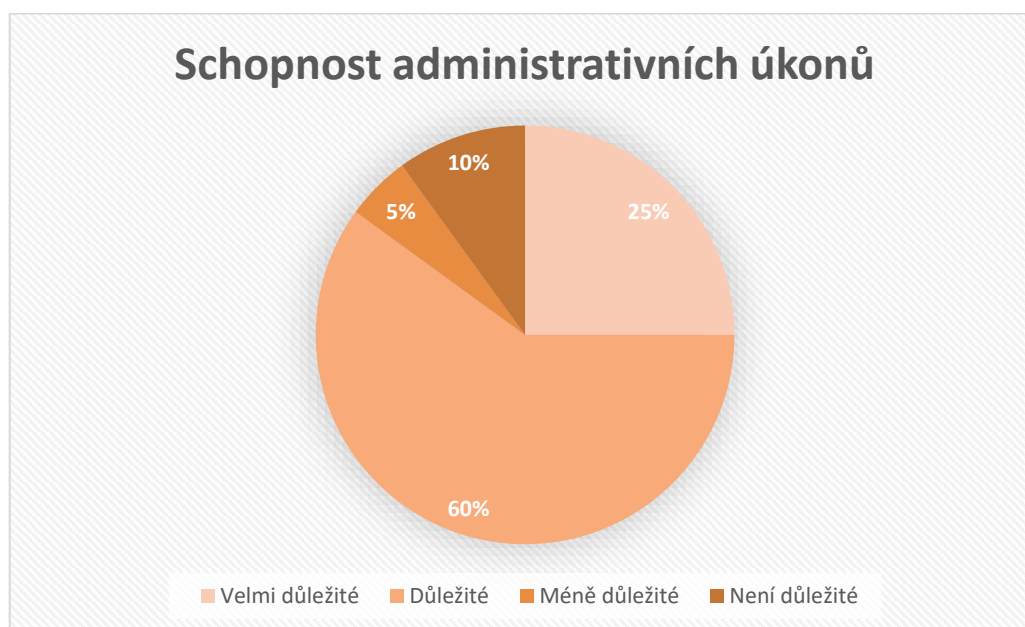
Schopnost administrativních úkonů

Tabulka č. 30: Schopnost administrativních úkonů

	1		2		3		4	
	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%
Učitelky	5	40	12	60	1	5	2	10

Schopnost administrativních úkonů učitelky hodnotily velmi důležité – není důležité. Za velmi důležitou tuto kompetenci považuje pět učitelek, za důležitou dvanáct učitelek, za méně důležitou jedna učitelka a za nedůležitou dvě učitelky.

Graf č. 29: Schopnost administrativních úkonů

Z výsledků této otázky lze vyčíst, že administrativa není pro učitelky tolik důležitá, jako některé jiné kompetence. Administrativní činnost může být vnímána, jako nedílnou doplňující součástí profese učitelky mateřské školy, ale není tolik důležitá jako přímá

pedagogická činnost. Učitelky, které tuto kompetenci hodnotily jako méně důležitou, můžou dávat větší důraz na přímou práci s dětmi.

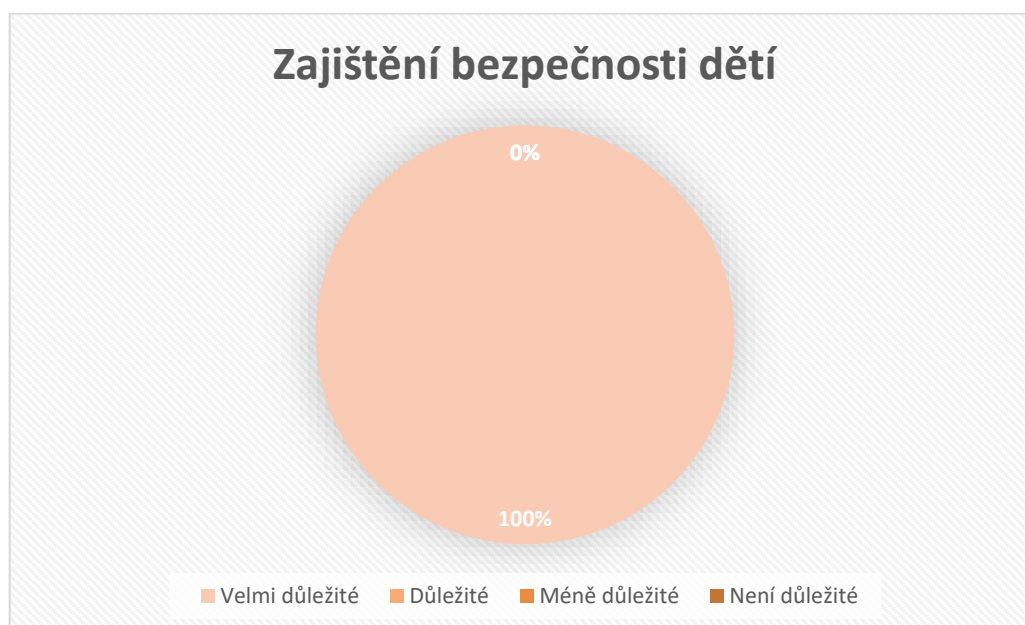
Zajištění bezpečnosti dětí

Tabulka č. 31: Zajištění bezpečnosti dětí

	1		2		3		4	
	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%
Učitelky	20	100	0	0	0	0	0	0

Zajištění bezpečnosti dětí ohodnotilo všech dvacet učitelek jako velmi důležité.

Graf č. 30: Zajištění bezpečnosti dětí

V této otázce došlo ke 100 % shodě mezi respondentkami. Tento výsledek jednoznačně ukazuje, že zajištění fyzické, ale i psychické bezpečnosti dětí je pro učitelky absolutní prioritou. Tento konsenzus ukazuje na vysokou profesionalitu a důraz na ochranu dítěte.

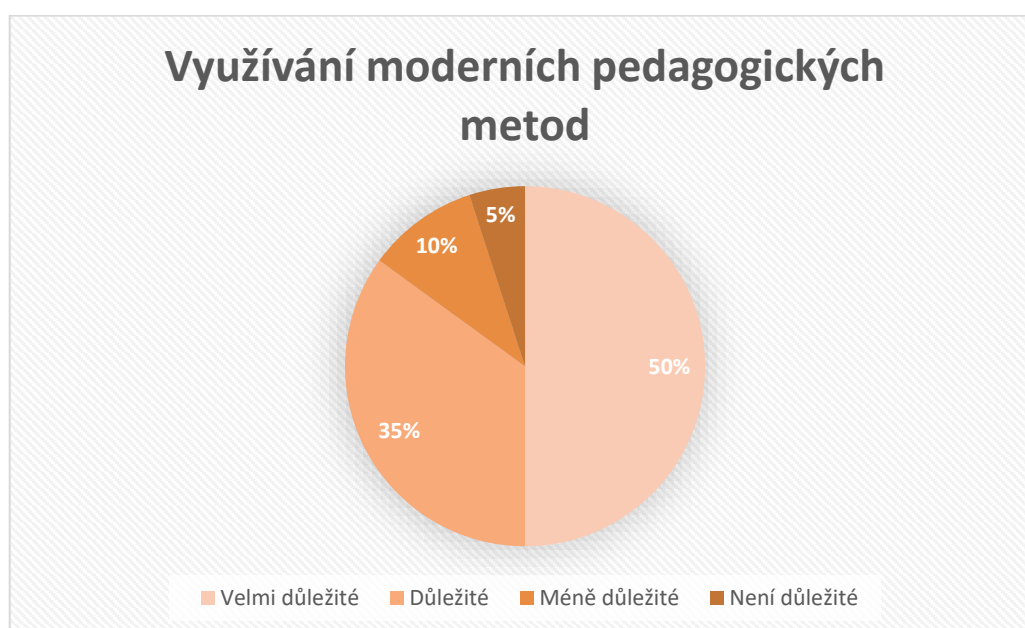
Využívání moderních pedagogických metod

Tabulka č. 32: Využívání moderních pedagogických metod

	1		2		3		4	
	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%
Učitelky	10	50	7	35	2	10	1	5

Kompetenci využívání moderních pedagogických metod učitelky ohodnotily velmi důležité – není důležité. Za velmi důležitou ji považuje deset učitelek, za důležitou sedm učitelek, méně důležitá je pro dvě učitelky a vůbec není důležitá pro jednu učitelku.

Graf č. 31: Využívání moderních pedagogických metod

Výsledky ukazují, že většina respondentek si je vědoma důležitost využívání moderních pedagogických metod ve vzdělávacím procesu. Polovina učitelek je považuje za velmi důležité, což souvisí s podporou aktivního učení a reflektováním aktuálních potřeb dítěte. Zároveň několik učitelek tuto kompetenci označilo za méně důležitou, což může souviset s rezervovanějším postojem k moderním metodám.

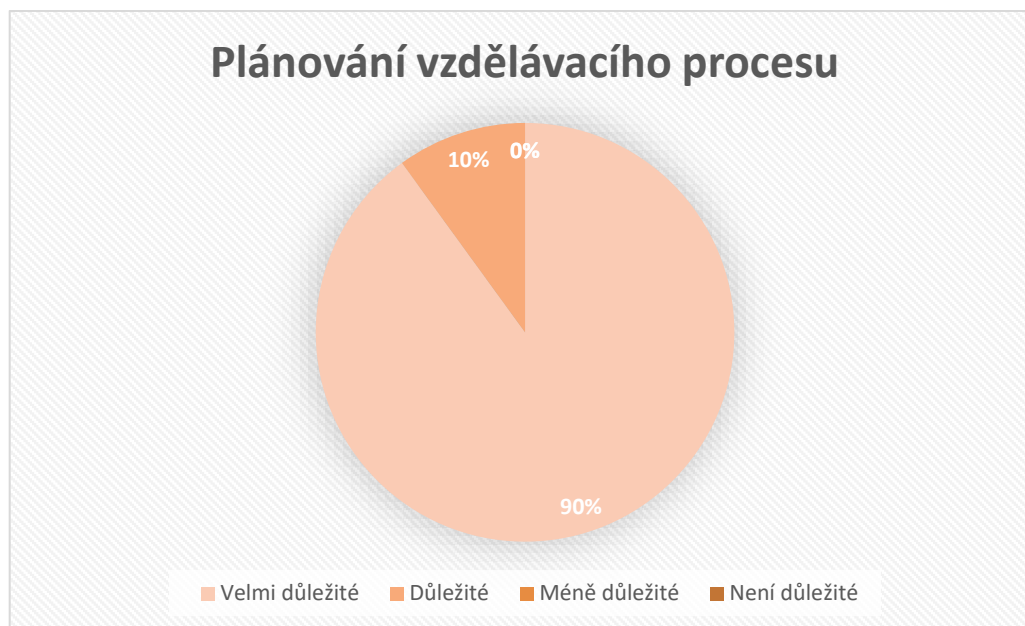
Plánování vzdělávacího procesu

Tabulka č. 33: Plánování vzdělávacího procesu

	1		2		3		4	
	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%
Učitelky	18	90	2	10	0	0	0	0

Plánování vzdělávacího procesu učitelky označily jako velmi důležité a důležité. Za velmi důležité ho považuje osmnáct učitelek a za důležité dvě učitelky.

Graf č. 32: Plánování vzdělávacího procesu

Výsledky této otázky ukazují, že plánování vzdělávacího procesu je v učitelské praxi nedílnou součástí. Vysoký podíl hodnocení „velmi důležité“ odráží důraz na systematickou a promyšlenou přípravu, ve které jsou zhodnoceny individuální potřeby dětí, naplňování cílů a vytvoření vhodného obsahu. Z výsledku je patrné, že plánování vzdělávacího procesu není jen povinností, ale také klíčovou součástí profese učitele mateřské školy.

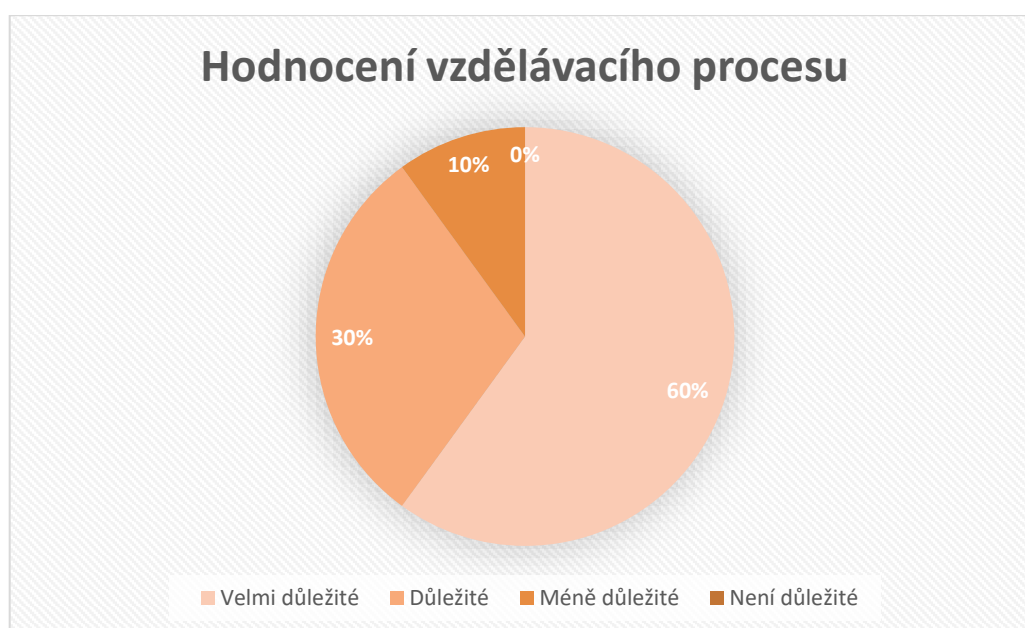
Hodnocení vzdělávacího procesu

Tabulka č. 34: Hodnocení vzdělávacího procesu

	1		2		3		4	
	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%
Učitelky	12	60	6	30	2	10	0	0

Hodnocení vzdělávacího procesu učitelky ohodnotily jako velmi důležitý – méně důležitý. Za velmi důležitou tuto kompetenci označilo dvanáct učitelek, za důležitou šest učitelek a za méně důležitou dvě učitelky.

Graf č. 33: Hodnocení vzdělávacího procesu

Výsledky ukazují, že pro většinu učitelek je hodnocení vzdělávacího procesu důležitou součástí jejich profese. Tato kompetence odráží důraz na reflexi pedagogického procesu, přizpůsobování výuky podle zpětné vazby a sledování naplňování vzdělávacích cílů. Hodnocení je z větší části vnímáno jako nástroj zlepšování kvality výchovně vzdělávacího procesu.

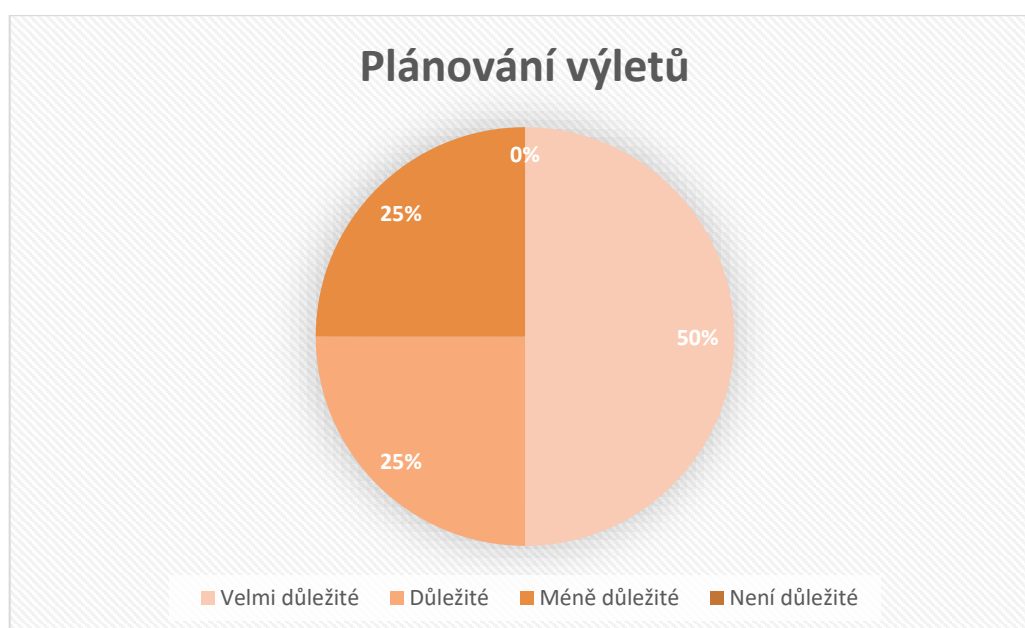
Plánování výletů

Tabulka č. 35: Plánování výletů

	1		2		3		4	
	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%
Učitelky	10	50	5	25	5	25	0	0

Kompetenci plánování výletů učitelky ohodnotily jako velmi důležitou – méně důležitou. Jako velmi důležitou ji ohodnotilo deset učitelek, za důležitou pět učitelek a za méně důležitou také pět učitelek.

Graf č. 34: Plánování výletů

Vnímání důležitosti kompetence plánování výletů je rozdílné. Polovina respondentek hodnotí plánování výletů jako velmi důležité, což může souviset se zapojováním prožitkového učení a podpory sociálních vazeb. Čtvrtina učitelek ji hodnotí jako méně důležitou. Tento výsledek může souviset s administrativní a organizační zátěží.

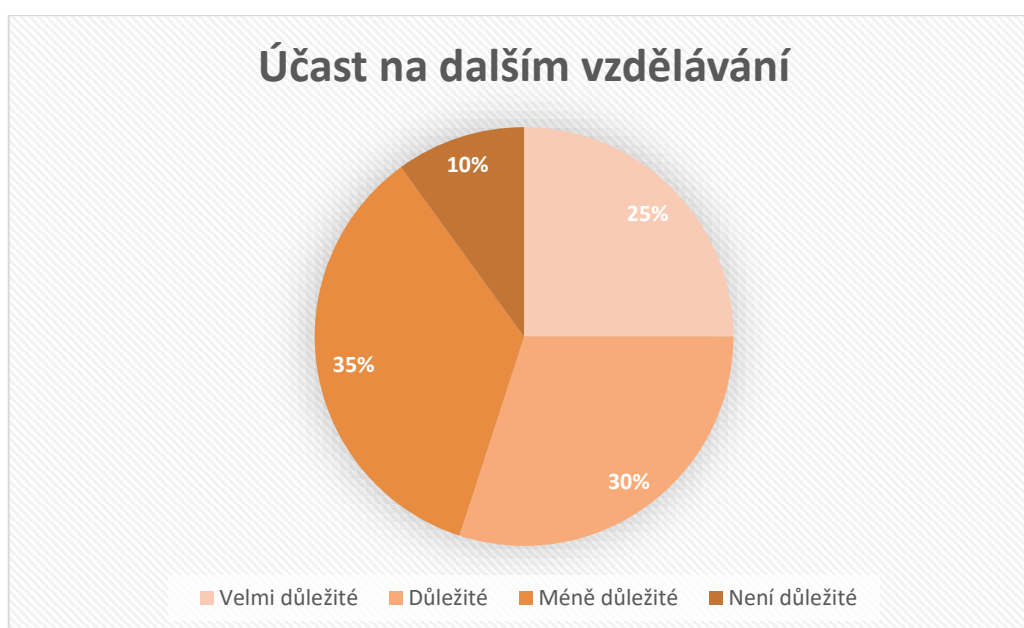
Účast na dalším vzdělávání

Tabulka č. 36: Účast na dalším vzdělávání

	1		2		3		4	
	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%
Učitelky	5	25	6	30	7	35	2	10

Účast na dalším vzdělávání ohodnotily učitelky jako velmi důležité – nedůležité. Za velmi důležité ho považuje pět učitelek, za důležité šest učitelek, méně důležité sedm učitelek a za nedůležité dvě učitelky.

Graf č. 35: Účast na dalším vzdělávání

Zhruba polovina respondentek hodnotí účast na dalším vzdělávání jako důležitou, zatímco druhá polovina dalšímu vzdělávání nedává příliš velký důraz. Tyto rozdíly mohou být opět způsobeny osobními zkušenostmi, časovými možnostmi a podporou k dalšímu vzdělávání.

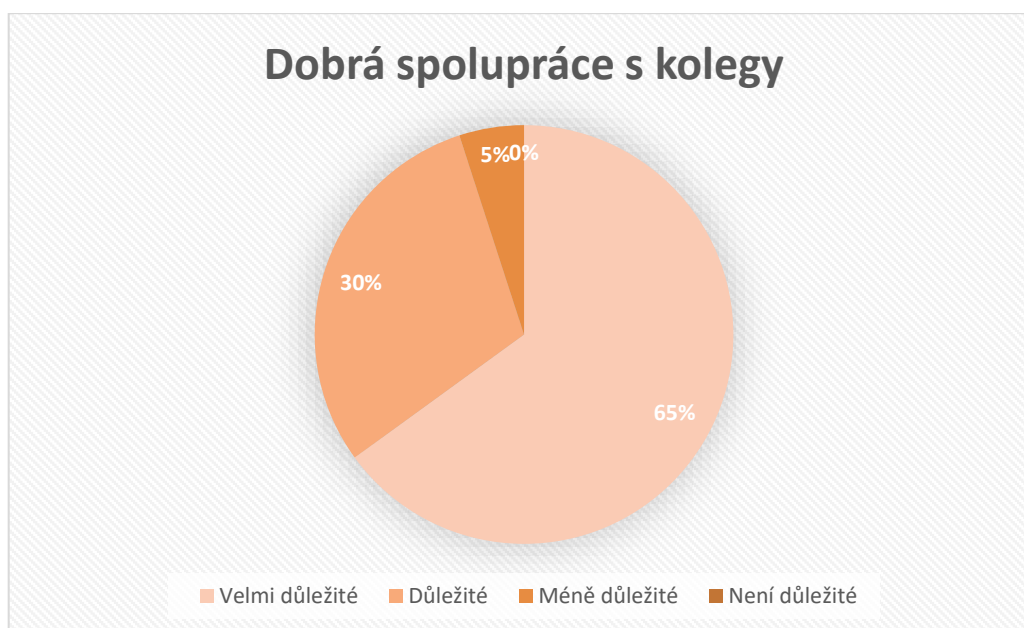
Dobrá spolupráce s kolegy

Tabulka č. 37: Dobrá spolupráce s kolegy

	1		2		3		4	
	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%
Učitelky	13	65	6	30	1	5	0	0

Spolupráce s kolegy je pro učitelky velmi důležitá až méně důležitá. Velmi důležitá je pro třináct učitelek, důležitá pro šest učitelek a méně důležitá pro jednu učitelku.

Graf č. 36: Dobrá spolupráce s kolegy

Výsledky této otázky ukazují, že většina učitelek považují dobrou spolupráci s kolegy za velmi důležitou. Tento postoj se odráží od týmové práce v mateřské škole, kde je sdílení zkušeností, komunikace s kolegy a vzájemná podpora každodenní součástí. Názor, že je tato kompetence méně důležitá, může být způsoben osobní zkušeností nebo klimatem konkrétní školy.

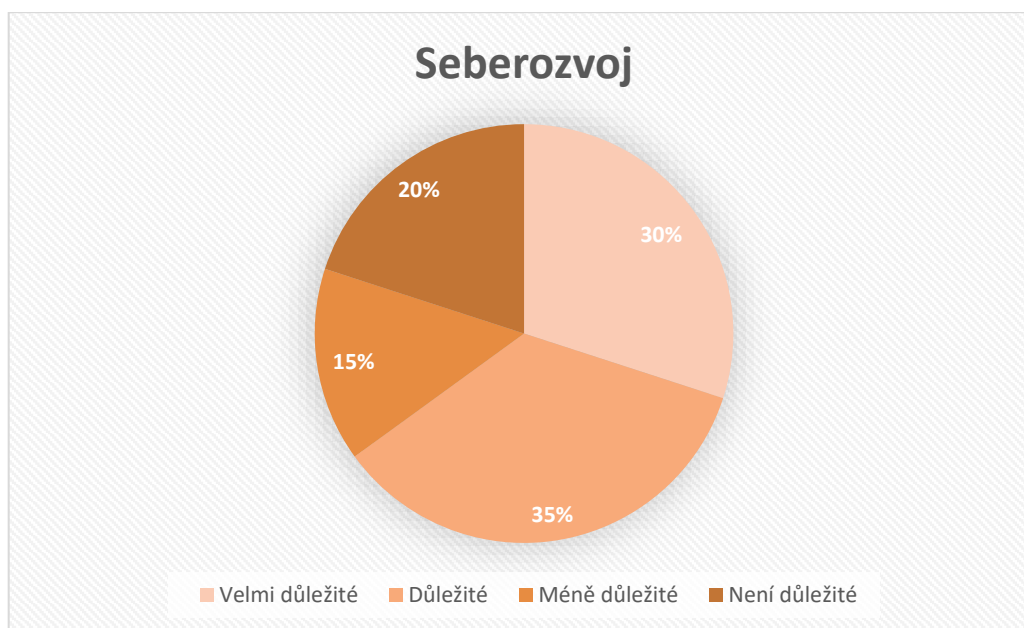
Seberozvoj

Tabulka č. 38: Seberozvoj

	1		2		3		4	
	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%	Četnost	%
Učitelky	6	30	7	35	3	15	4	20

Seberozvoj ohodnotily učitelky na škále velmi důležité – není důležité. Za velmi důležitý ho považuje šest učitelek, za důležitý sedm učitelek, za méně důležitý tři učitelky a za nedůležitý čtyři učitelky.

Graf č. 37: Seberozvoj

Z výsledků této otázky je možné vyčíst, že názory na oblast seberozvoje jsou rozdílné. Většinou učitelkami je vnímán jako důležitý, ale spousta učitelek mu nedává žádný důraz. Tento výsledek může souviset s časovými možnostmi, rozdílnými pracovními podmínkami a s motivací.

Závěr

V závěru jsou shrnuty poznatky z teoretické i praktické části této bakalářské práce na téma „Kompetence učitele v mateřské škole.“ Cílem mé bakalářské práce bylo analyzovat důležitost kompetencí učitelek mateřských škol z pohledu samotných učitelek a zároveň zjistit, jak se učitelky samy hodnotí ve zvládnutí těchto kompetencí v praxi.

V teoretické části mé bakalářské práce jsem vymezila pojem pedagogický pracovník, učitel a nakonec jsem specifikovala pojem učitel v mateřské škole. Dále jsem se věnovala tomu, jakými způsoby je možné získat kvalifikaci pro výkon práce učitele v mateřské škole. Největší kapitola bakalářské práce je věnována kompetencím. Je zde definováno, co jsou to kompetence obecně. Dále je zde část o klíčových kompetencích a profesních kompetencích, kde jsou popsány základní oblasti kompetencí. Poslední kapitola je věnována náplni práce a kompetenčnímu modelu, kde na závěr můžeme vidět příklad náplně práce i kompetenčního modelu.

V praktické části byl realizován kvantitativní výzkum pomocí dotazníkového šetření. Dotazníkové šetření probíhalo na několika mateřských školách v různých regionech České republiky a bylo anonymní. Díky výsledkům dotazníků jsem identifikovala nejdůležitější a nejméně důležité kompetence z pohledu učitelek mateřských škol, ale také kompetence, které samy učitelky zvládají nejlépe a ve kterých by se potřebovaly zlepšit.

Odpovědi na výzkumné otázky:

1. Jaké kompetence považují učitelky mateřských škol za nejdůležitější a nejméně důležité pro výkon své profese?

Za nejdůležitější kompetence, pro výkon profese učitelky mateřské školy, učitelky označily podporu rozvoje dítěte, zajištění bezpečnosti dětí a empatii. Naopak za nejméně důležité považují schopnost administrativních úkonů, seberozvoj a účast na dalším vzdělávání.

2. Jaké silné a slabé stránky mají učitelky v oblasti kompetencí?

Z výsledků dotazníku vyplývá, že silné stránky mají učitelky v oblasti empatie, kreativity a zajištění bezpečnosti dětí. Mezi slabé stránky můžeme zařadit administrativní činnosti, seberozvoj a účast na dalším vzdělávání.

3. Jaký je vztah mezi důležitostmi kompetencí a zvládnutí kompetencí v praxi?

Z výsledků dotazníků vyplývá, že se učitelky nejlépe ohodnotily právě v těch kompetencích, které označily za nejdůležitější pro výkon jejich profese. Z toho můžeme odvodit, že existuje kladný vztah mezi subjektivně vnímanou důležitostí kompetencí a jejich zvládnutí v praxi.

Z výzkumu dále vyplynulo, že většina oslovených učitelek mateřských škol svou profesí vykonává méně než pět let.

Se všemi oslovenými respondentkami se mi velice příjemně spolupracovalo, byly ochotné vyplnit dotazník. Také mi odpověděly na všechny otázky v krátkém časovém úseku.

Psaní této bakalářské práce pro mě bylo velice přínosné, protože bych chtěla profesi učitelky v mateřské škole sama vykonávat. Pomohlo mi to si uvědomit, jaké kompetence jsou pro tuto profesi nejdůležitější a je potřeba se v nich dále rozvíjet, abych mohla tuto profesi vykonávat co nejlépe.

Seznam použitých informačních zdrojů

Aktuální znění zákona o pedagogických pracovnících k 1. září 2012. Online. MŠMT. 2012. Dostupné z: <https://msmt.gov.cz/dokumenty/aktualni-zneni-zakona-o-pedagogickych-pracovnicich-k-1-zari>. [cit. 2024-12-13].

Co je to pracovní náplň. Online. Aptien. 2024. Dostupné z: <https://aptien.com/cs/kb/articles/what-are-job-duties>. [cit. 2024-04-11].

DUBOVÁ, Zuzana. *Kompetenční modely a jejich využití v plánování kariérního rozvoje.* Online. Rekvalifikacnikurzy.cz. 2023. Dostupné z: <https://rekvalifikacnikurzy.cz/clanky/kompetencni-modely>. [cit. 2024-11-28].

GILLERNOVÁ, Ilona a MERTIN, Václav. *Psychologie pro učitelky mateřské školy.* Třetí vydání. Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0977-5.

HENDL, J., *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace.* 5., přeprac. vyd. Praha: Portál, 2023. ISBN 978-80-262-1968-2.

Jak začít učit v mateřské škole. Online. Začni učit. 2024. Dostupné z: <https://zacniucit.cz/jak-zacit-ucit-v-materske-skole/>. [cit. 2024-04-11].

JEMELÍKOVÁ, Romana. *KOMPETENČNÍ MODEL UČITELE MATEŘSKÉ ŠKOLY.* Online, Magisterská diplomová práce. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. Dostupné z: <https://theses.cz/id/1ejo1d/7605537>. [cit. 2025-01-15].

Klíčové kompetence. Online. Npi - revize rámcových vzdělávacích programů. 2020. Dostupné z: <https://prohlednout.rvp.cz/zakladni-vzdelavani/klicove-kompetence>. [cit. 2024-11-14].

Klíčové kompetence. Online. NPI. 2020. Dostupné z: https://www.npi.cz/images/podkladov%C3%A1_studie/klicove_kompetence.pdf. [cit. 2025-01-15].

KOMPETENČNÍ MODEL Y. Online. Mendelova univerzita v Brně. 2024. Dostupné z: <https://orlz.mendelu.cz/kompetencni-modely>. [cit. 2024-04-11].

- Kvalifikace pedagogických pracovníků v zájmovém vzdělávání.* Online. MŠMT. 2004, 2014. Dostupné z: <https://msmt.gov.cz/mladez/kvalifikace-pedagogickych-pracovniku-v-zajmovem-vzdelavani>. [cit. 2024-11-14].
- MARŠÍKOVÁ, Mgr. Michaela a JELEN, Ing. Václav. Hlavní výstupy z Mimořádného šetření ke stavu zajištění výuky učitelů v MŠ, ZŠ, SŠ a VOŠ. Online. 2019, s. 89. Dostupné z: <https://msmt.gov.cz/file/50371/>. [cit. 2024-11-14].
- Mateřské školy.* Online. Český statistický úřad. 2020. Dostupné z: <https://csu.gov.cz/produkty/1-materske-skoly-gdmpzkhnn4>. [cit. 2024-11-14].
- Metody výzkumu.* Online. Fakulta sportovních médií Masarykovy univerzity. 2014. Dostupné z: <https://www.fsps.muni.cz/emuni/data/reader/book-8/04.html>. [cit. 2025-06-25].
- Pracovní náplň učitelky.* Online. Votice. 2007. Dostupné z: <https://www.mesto-votice.cz/pracovni-napl-n-ucitelky/d-36804>. [cit. 2025-04-03].
- Pracovní podmínky učitelů v předškolním a školním vzdělávání.* Online. Evropská komise. 2024. Dostupné z: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/cs/national-education-systems/czechia/pracovni-podminky-ucitelu-v-predskolnim-skolnim-vzdelavani>. [cit. 2024-04-11].
- PRŮCHA, Jan; WALTEROVÁ, Eliška a MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. 2013. Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0403-9.
- PRŮCHA, Jan. *Moderní pedagogika*. 6. Portál, 2017. ISBN 978-80-262-0456-5.
- Přípravné vzdělávání učitelů pro předškolní a školní vzdělávání.* Online. Evropská komise. 2024. Dostupné z: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/cs/national-education-systems/czechia/pripravne-vzdelavani-ucitelu-pro-predskolni-skolni-vzdelavani>. [cit. 2024-04-11].
- PRŮCHA, Jan. *Učitel: současné poznatky o profesi*. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0307-1.

Příručka začínajícího učitele. Online. Příručka začínajícího učitele. 2023. Dostupné z: https://skolskeodbory.cz/sites/skolskeodbory.cz/files/clanky/soubory/1703068350/prirucka_zacinajiciho_ucitele.pdf. [cit. 2025-01-15].

RÁMCOVÝ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ OD 1. ZÁŘÍ 2021. Online. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. 2021. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/predskolni-vzdelavani/opatreni-ministra-zmena-rvppv-2021>. [cit. 2024-04-11].

SVOBODOVÁ, Renata. Role učitele, limity role, míchání rolí. Online. *Metodický portál.* 2013. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/p/17781/ROLE-UCITELE-LIMITY-ROLE-MICHANI-ROLI.html>. [cit. 2024-04-15].

SVOBODOVÁ, Zuzana. *Základy metodologie výzkumu.* 2020. Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2020. ISBN 978-80-7603-256-9.

SYSLOVÁ, Zora a PARMOVÁ, L. *Zkušenosti absolventů oboru Učitelství pro mateřské školy aneb „Na co mě vysoká škola (ne)připravila“.* 2017

SYSLOVÁ, Zora. *Profesní kompetence učitele mateřské školy.* 2013. Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4309-7.

SYSLOVÁ, Zora. Profesní kompetence učitele mateřské školy - teoretická východiska. Online. *Metodický portál.* 2013. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/p/17819/PROFESNI-KOMPETENCE-UCITELE-MATERSKE-SKOLY---TEORETICKA-VYCHODISKA.html>. [cit. 2024-04-23].

SYSLOVÁ, Zora. Profesní kompetence učitele mateřské školy - teoretická východiska. Online. 2013. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/p/17819/PROFESNI-KOMPETENCE-UCITELE-MATERSKE-SKOLY---TEORETICKA-VYCHODISKA.html?rate=2>. [cit. 2025-06-19].

ŠVARŘÍČEK, Roman a ŠEĐOVÁ, Klára. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách.* Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0.

TURECKIOVÁ, Michaela a VETEŠKA, Jaroslav. *Kompetence ve vzdělávání*. Grada, 2008. ISBN 978-80-247-1770-8.

VETEŠKA, Jaroslav. *Nové paradigma v kurikulu vzdělávání dospělých*. EDUCA, 2009. ISBN 978-80-87306-04-8.

Zákon č. 262/2006 Sb. Zákon zákoník práce. Online. 2006. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-262>. [cit. 2025-06-19].

Zákon č. 563/2004 Sb. Online. Zákony pro lidi. 2024. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-563>. [cit. 2024-04-11].

Zákon o pedagogických pracovnících ve znění účinném od 1. 1. 2025. Online. MŠMT. 2025. Dostupné z: <https://msmt.gov.cz/dokumenty/zakon-o-pedagogickych-pracovnicich-ve-zneni-ucinnem-od-1-1>. [cit. 2025-01-15].

Seznam příloh

Příloha 1: Dotazník sebehodnocení kompetencí

1-výborně, 2-velmi dobře, 3-dobře, 4-moc nezvládám, 5-vůbec nezvládám

1. Jak dlouho vykonáváte pozici učitelky v MŠ?

2. KOMPETENCE OSOBNOSTNÍ
  - Dokážete být empatická vůči kolegům a dětem? 1 2 3 4 5
  - Dokážete nést odpovědnost za svá rozhodnutí? 1 2 3 4 5
  - Dokážete řešit konflikty? 1 2 3 4 5

3. KOMPETENCE K VÝCHOVĚ A VYUČOVÁNÍ
  - Jak zvládáte diagnostickou péči? 1 2 3 4 5
  - Dokážete podporovat rozvoj dítěte? 1 2 3 4 5
  - Dokážete dát dětem individuální přístup? 1 2 3 4 5

4. KOMPETENCE ROZVÍJEJÍCÍ
  - Dokážete se adaptovat na nové situace? 1 2 3 4 5
  - Dokážete navázat bližší vztah s dětmi? 1 2 3 4 5
  - Dokážete spolupracovat s rodiči? 1 2 3 4 5

5. KOMPETENCE ODBORNÉ
  - Jste schopná administrativních úkonů? 1 2 3 4 5
  - Dokážete zajistit bezpečnost dětí? 1 2 3 4 5
  - Využíváte moderní pedagogické metody? 1 2 3 4 5

6. KOMPETENCE ŘÍDÍCÍ

- Zvládáte plánování vzdělávacího procesu? 1 2 3 4 5
- Hodnotíte vzdělávací proces? 1 2 3 4 5
- Dokážete plánovat výlety? 1 2 3 4 5

7. KOMPETENCE SEBEŘÍDÍCÍ

- Účastníte se dalšího vzdělávání? 1 2 3 4 5
- Zvládáte dobře spolupracovat s kolegy? 1 2 3 4 5
- Věnujete se seberozvoji? 1 2 3 4 5

Příloha 2: Dotazník důležitosti kompetencí

1 – Velmi důležité, 2 – Důležité, 3 – Méně důležité, 4 – Není důležité

1. Jak důležité jsou podle Vás konkrétní kompetence z pozice učitele mateřské školy?

- Empatie vůči ostatním	1 2 3 4
- Nést odpovědnost za svá rozhodnutí	1 2 3 4
- Schopnost řešit konflikty	1 2 3 4
- Diagnostická péče	1 2 3 4
- Podpora rozvoje dítěte	1 2 3 4
- Schopnost reagovat na individuální potřeby dítěte	1 2 3 4
- Adaptivnost na nově vzniklé situace	1 2 3 4
- Schopnost navázat bližší vztah s dětmi	1 2 3 4
- Spolupráce s rodiči	1 2 3 4
- Schopnost administrativních úkonů	1 2 3 4
- Zajištění bezpečnosti dětí	1 2 3 4
- Využívání moderních pedagogických metod	1 2 3 4
- Plánování vzdělávacího procesu	1 2 3 4
- Hodnocení vzdělávacího procesu	1 2 3 4
- Plánování výletů	1 2 3 4
- Účast na dalším vzdělávání	1 2 3 4
- Dobrá spolupráce s kolegy	1 2 3 4
- Seberozvoj	1 2 3 4